

هه‌ند شاعیری کورد «شیرین و خوسره‌و» یان راناوه؟

◆ محمد علی قه‌رده‌اغی ◆

بیت. به‌لام هه‌رچۆن بیت من لیره‌دا یه‌کهم کەس به‌م شینوه له‌ ده‌رگای
باسه‌که‌ ده‌دم و به‌وه‌ی بۆم بلۆی و به‌ده‌ستمه‌وه‌ بیت ده‌چمه‌ ناو‌باسه‌که‌و
سه‌رنجی خۆینه‌رانی بۆلا راده‌کێشم به‌لکۆ له‌ داها‌توودا باسه‌که‌ فراوانتر
بکریت و وه‌لامه‌که‌ راست و ره‌واتر بدریته‌وه‌.

چۆن که‌لکه‌له‌ی ئەم باسه‌ که‌وته‌ مێشکم؟

له‌ می‌ژووی ۱۹۸۶/۲/۱دا برای به‌ریزو ئەده‌ب دۆستم مامۆستا فاضیل
مه‌جید سیامه‌نسوری - که‌ تا ئێسته‌ خۆییم نه‌دیوه‌و به‌ دیداری شاد نه‌بووم -
له‌ رنگی دۆستی هه‌ردو لاما‌ن مامۆستا شیخ‌حسین به‌رنجی‌یه‌وه‌ له‌گه‌ڵ
نامه‌یه‌کدا چه‌ند په‌ره‌ ده‌سخه‌تی کۆن و شپری بۆناردم که‌ - وه‌ک باسیان ده‌کەم
- شیعری کوردی بوون و باسی شیرین و خوسره‌ویان تێدا بوو.

دوای ئەوه‌ی نامه‌که‌م خۆینده‌وه‌و چاویکم به‌ په‌ره‌شپه‌رێه‌کاندا گێرا یه‌کهم
هه‌نگاو نام ئەوه‌ بوو هاتم ئەو شیعرا‌نهم له‌گه‌ڵ ده‌قه‌که‌ی (خانای قوبادی)دا
که‌ مامۆستا محمەدی مه‌لاکریم ساغی کردۆته‌وه‌و بلۆی کردۆته‌وه‌...
به‌راوردکرد. له‌مه‌وه‌ بۆم ده‌رکه‌وت دوو ده‌قی جیاوازان و هه‌ریه‌که‌یان به‌ره‌می
دانهریکه‌. له‌ به‌ر ئەوه‌ که‌وتمه‌ بیری ئەوه‌ به‌ گوێره‌ی توانا بگه‌رێم و بکه‌ومه
سه‌رو سۆراخی نوسخه‌یه‌کی ترو دۆزینه‌وه‌ی خاوه‌نی ئەم نوسخه‌ی مامۆستا
فاضیل سیامه‌نسوری‌یه‌. به‌لام هه‌رچه‌ند هه‌ولم داو چه‌ند گه‌ڕام تا ئێسته
نه‌گه‌یشتوومه‌ته‌ نه‌جایمکی نه‌وتۆ. به‌لام گه‌ڕان و هه‌ولێدانه‌که‌م بێ‌سوود
نه‌بوو، ئەوه‌نده‌م زانیاری هه‌لکێران که‌ شیاری ئەوه‌ بێ‌ لیره‌دا بیخه‌مه
به‌رده‌ستی خۆینه‌ران. به‌لکۆ هانده‌ری ئەوه‌ بیت نه‌وانیش - له‌مه‌ولا - له
عاستی خۆیا‌نه‌وه‌ زیاتر وه‌خۆ که‌ون و کاریکی وا بکری به‌ کۆششی هه‌موان
شێک به‌شێک بکریت.

پێش ئەوه‌ی به‌راوردی نیوان ده‌قه‌کان بکه‌م، یان ده‌ست به‌ نووسینی
ده‌قه‌که‌ بکه‌م چه‌ند زانیاری‌یه‌کی سه‌ر به‌باسه‌که‌ لیره‌دا تۆمار ده‌کەم:
یه‌کهم: ئەم ده‌قه‌ی مامۆستا فاضیل جیاوازی زۆری له‌گه‌ڵ ده‌قه‌که‌ی

داستانی (شیرین و خوسره‌و) یان (شیرین و فه‌هاد) داستانیکی کۆنی
می‌ژووی‌یه‌و، بۆ پێش له‌ چوارده‌ هه‌ده‌ ده‌گه‌ریته‌وه‌. ئەم داستانه‌ له‌ لایه‌ن
(نیظامی گه‌نجه‌وی)‌یه‌وه‌ به‌ فارسی و به‌ شیعری دانراوه‌. له‌ کوردستانیشدا له
لایه‌ن چه‌ند که‌سیکه‌وه‌ ئەم داستانه‌ به‌ شیعری دانراوه‌.

ئوه‌ی من بزاتم تا ئێسته‌ باسی ئەوه‌ نه‌کراوه‌ که‌ چه‌ند که‌سی له‌ کوردان ئەم
داستانه‌یان به‌ زمانی کوردی نووسیوه‌. ئەوه‌ی به‌ شینوه‌یه‌کی تێروته‌سه‌ل له
به‌رده‌ستماندا بیت (شیرین و خوسره‌وه‌) که‌ی خانای قوبادی‌یه‌ که‌ مامۆستا
محمەدی مه‌لاکریم ساغی کردۆته‌وه‌و، فه‌ره‌نگی بۆریک‌خستوه‌و، پێشه‌کی
بۆ نووسیوه‌و له‌ سالی (۱۹۷۵)دا له‌ به‌غدا چاپ کراوه‌.^(۱)

هه‌روه‌ها هه‌مان داستان سالی (۱۳۴۸)ی هه‌جری شه‌می به‌ کۆششی
موراد ئه‌وره‌نگ چاپ کراوه‌.

له‌ نوسخه‌که‌ی کاکه‌ هه‌مه‌دا که‌ له‌ به‌رده‌ستماندا‌یه‌ باسی ئەوه‌ی نه‌کردوه
که‌ چه‌ند شاعیری کورد شیرین و خوسره‌یان دانراوه‌، هه‌روه‌ها - دێره‌ که‌ پێی
نه‌زانیون - باسی ئەوه‌یشی نه‌کردوه‌ که‌ چه‌ند که‌س پێش ئەو له‌گه‌ڵ ئەم
داستانه‌دا خه‌ریک بوون و چاپیان کردوه‌.

نوسخه‌که‌ی موراد ئه‌وره‌نگیش دووره‌ده‌سته‌و نه‌متوانی بییمن تا بزاتم چی
تیاوه‌ باسی چی کردوه‌. له‌به‌ر ئەمه‌ به‌ هه‌ول و کۆششی خۆم و ئەو مامۆستا
دۆست و براده‌رانه‌ی یارمه‌تی‌یان دام ده‌ستم دا‌یه‌ وه‌لامی ئەم په‌رسیاره‌ که‌:
(چه‌ند شاعیری کورد شیرین و خوسره‌ویان دانراوه‌؟) کاتی که‌ بیه‌ر له‌وه
بکه‌ینه‌وه‌ که‌ ته‌مه‌نی ئەم رووداوه‌ له‌ هه‌زارو چوارده‌د سالی زیاتره‌وه‌،
کاره‌ساته‌کانی له‌ کوردستاندا روویان داوه‌و، شۆین په‌نجه‌ی فه‌هادو.
بێستوون و تاقه‌وسان له‌ به‌رچاوی گه‌لی کوردایه‌وه‌، زۆر له‌ شاعیرانسان
سه‌ریان له‌و ده‌سکاره‌ ره‌نگینه‌ داوه‌و، له‌وانه‌یه‌ هۆینه‌وه‌ی ئەو داستانه‌ بووبی به
مه‌یدانی پێشبرکی و کێ‌به‌رکی و هه‌ر شاعیریکی وستییتی بناسری خۆی
کو‌تایته‌ ئەو مه‌یدانه‌و ئەسی بیرو قه‌له‌می خۆی تێدا غاردای... ئەوا بیرمان
بۆ ئەوه‌ ده‌چی که‌ وه‌لامی ئەم په‌رسیاره‌ هه‌روا به‌ سانایی نادریته‌وه‌و له‌وانه‌یه
دوای پشکین و گه‌ڕان و ماندوبوونی زۆریش هیشتا هه‌ر وه‌لامه‌که‌ نیوه‌چل

دانسراوی (خانای قوبادی) دا هه‌یهو ئه‌مه دانسراوی شاعیرینکی دیکه‌یه، وهك له‌مه‌ولا به نمونه ئه‌مه روون ده‌که‌مه‌وه.

دوهم: خوالی خوش بوو ماموستا حوزنی موکریانی له چهند ژماره‌یه‌کی (ده‌نگی گیتی تازه) ^(۲) دا ده‌قینکی به ناوی (شیرین و فه‌هاد) هوه بلاوکرده‌تسه‌وه، دواپی ئه‌و ژمارانه‌ی یه‌ك خستسه‌وه سالی (۱۹۴۶) به نامیلکه‌یه‌کی (۵۰) لاپه‌یه‌یی بلاوی کردۆته‌وه. ^(۳)

خوالی خوش بوو له ژماره (۳) ی به‌رگی (۵) ی سالی سی‌یه‌می (ده‌نگی گیتی تازه) دا، به بۆنه‌ی نامه‌ی ماموستایه‌که‌وه ئه‌وه‌مان یو روون ده‌کاته‌وه که کتیبه‌که ناوی (شیرین و خوسره‌وه) وه دانسراوی (خانای قوبادی) یه. به‌لام ئه‌و نوسخه‌ن که موکریانی بلاوی کردۆته‌وه دانسراوه‌که‌ی (خانا) نه. هه‌روه‌ها ماموستا موکریانی له نامیلکه‌که‌دا ئه‌و ژمارانه‌ی یه‌ك خستوه، که چی وهك پشتر ناوی نابوو (شیرین و خوسره‌وه) له نامیلکه‌که‌دا ناوه‌که‌ی کردوه به (شیرین و فه‌هاد) وه، سوودیشی له‌و زانیاریانه‌وه‌رنه‌گرتوه که له کاتی بلاوکرده‌وه‌ی یه‌که‌مدا چنگی خستوون و له‌م لاو له‌ولاوه نووسه‌ران بۆیان نارده‌وه.

جگه له‌مانه‌یش ماموستا حوزنی - به بۆنه‌ی ئه‌وه‌وه باش شاره‌زای شیوه‌ی گۆرانی نه‌بووه - له کاتی نووسینه‌وه‌ی ده‌قه گۆرانی‌یه‌که‌دا گه‌لی جار که‌وتۆته هه‌له‌وه.

لێرده - هه‌رچهند ده‌سخه‌ته ئه‌سلی‌یه‌که‌م نه‌دیوه‌وه له لام نه - به گۆیه‌ی بۆچوونی خۆم نمونه‌یه‌کی ئه‌م باسه دینه‌وه‌وه، هه‌له‌کانی ماموستا حوزنی راست ده‌که‌مه‌وه. بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌یش له پشدا ده‌قه‌که وهك ماموستا حوزنی چاپی کردوه ده‌نووسه‌وه، دوا ئه‌وه‌یش، به گۆیه‌ی بۆچوونی خۆم، به راستی هه‌مان نمونه ده‌نووسه‌وه:

راست باچه پهریم ده‌ینم نه‌ گه‌ردن
جه‌سه‌رای خه‌سه‌وه که‌س نه‌ مردن
که‌ی که‌وانو به‌مه‌کر مه‌کراووا نالا
خاک سه‌نگ ریزه به‌ سه‌رمه‌ مالا
نه‌ زمان لال بام ئه‌و زاری و شینه
شیوه‌نی گه‌رم مه‌رگ شیرینه
وات ئه‌و شه‌خسه‌تو دا که‌مه‌یلش بیت
دوستاخ که‌مهند سیای بیلش بیت
په‌ی روز چاشتی کاره‌ت ته‌مام بی
هه‌م رفیق رای شای په‌ری سام بی
په‌ی ئه‌و ته‌ی که‌ردی رای چول ئه‌رمه‌ن
په‌ی ئه‌و غه‌م وه‌ردی خه‌رمه‌ن به‌ خه‌رمه‌ن
په‌ی ئه‌وه‌ی ته‌وره‌ ویت کرد تون به‌ تون

خه‌ریکی چه‌نی کوه بی ستون
ایسه نه‌ کردار چه‌رخ چه‌پی واز
گوش واران گوش مه‌ندن وه بی ناز
باز به‌ند بال گوش واران گوش
هه‌ر سه‌هانه‌ ده‌ست خه‌سه‌وه لال پۆش ^(۴)

ئه‌وه‌ی سه‌روه به‌شیکه له‌و ده‌قه‌ی ماموستا موکریانی له‌ نه‌شره‌ی ده‌نگی گیتی تازه‌دا بلاوی کردۆته‌وه، ئه‌وا جارینکی دیکه هه‌مان ده‌ق له‌ خواره‌وه ده‌نووسم و هه‌له‌کانی به‌ پی بۆچوونی خۆم راست ده‌که‌مه‌وه:

راست باچه پهریم ده‌ینم نه‌ گه‌ردن
جه‌سه‌رای خوسره‌وه که‌سی نه‌مه‌رده‌ن؟
که‌ی که‌وانو به‌ مه‌کر مه‌کراووا نالا (!)
خاک و سه‌نگ ریزه به‌ سه‌ر ممالا
نه‌ زمان لال بام ئه‌و زاری و شینه
شیوه‌نی گه‌رم مه‌رگ شیرینه
وات ئه‌و شه‌خسه‌تو دا که‌مه‌یلش بیت (!)

دوستاخ که‌مهند سیای بیلش بیت (!)

په‌ی روز چاشتی کاره‌ت ته‌مام بی

هه‌م رفیق رای شای په‌ری سام بی

په‌ی ئه‌و ته‌ی که‌ردی رای چول ئه‌رمه‌ن

په‌ی ئه‌و غه‌م وه‌ردی خه‌رمه‌ن به‌ خه‌رمه‌ن

په‌ی ئه‌و وه‌ی ته‌وره‌ ویت که‌رد تون به‌ تون

خه‌ریکی چه‌نی کوه بیستون

ئیه‌سه نه‌ کردار چه‌رخ چه‌پی واز

گۆشواران گوش مه‌ندن وه بی ناز

باز به‌ند بال، گۆشواران گوش

هه‌ر سی‌ها نه‌ده‌ست خوسره‌وه لال پۆش ^(۵)

چواره‌م: هه‌رچهند به‌ بۆنه‌ی هه‌له‌باستکردنه‌وه‌وه که‌میک له‌ باسه‌که لاتره‌ك بووین... ده‌لیم: جگه له‌وه‌ی که‌ بۆم روون بوته‌وه ئه‌و ده‌قه‌ی ماموستا حوزنی بلاوی کردۆته‌وه ده‌قه‌که‌ی خانای قوبادی نه، بۆیشم ده‌رکه‌وتوه که ئه‌و ده‌قه دانسراوی (مه‌لا وه‌له‌دخان) وه، ماموستا حوزنی نه‌ختیک که‌مه‌رخه‌می له‌ کاره‌که‌دا کردوه؛ چونکه وه‌ك خوی له‌ گۆفاری ده‌نگی گیتی تازه‌دا ده‌لی: و نامه‌ییکی کوردی ده‌ست نویس:

به‌ هو‌ی گوره کوردیکه‌وه نامه‌ی شیرین و خوسره‌وی کوردیم دی، که سالی (۱۱۵۰) ی هبجری شاعیری کوردی به‌ناوبانگ خانای قوبادی به‌ سی هزارو چهند سهد شاعر سه‌ره‌وردانی خه‌سه‌وه‌ی په‌رویزو شیرین و فه‌هادی به‌ کوردی کردۆته‌ نامه‌ییکی دووسه‌دو شه‌ش لاپه‌ره، که هه‌ر لاپه‌ره‌ییکی

شعره هر له سالانه‌دا محمد سادق ناو رژی دووشمه بیستی
 - ستر بیعی به کم له گوندی که مین؟ [که یمنه. م، ع، ق] نووسیویه تیه وه،
 (۳۹) نیگاری رهنگاندر او رازاندوویه تیه وه. خانای قوبادی هرچند له
 - بر ندری و خوش و ریکی و سواری شیعردا هونری نواندی، به لام
 محمد صادق - نویسه، له نووسینی و نیگار وینه‌دا شاهکاری کوردیکی
 شرح و کیوه‌کانی لادنی نیشان داوه که له وسه‌دانه‌دا له دیهاته‌کانی
 نینتانیشتا چی هونرو زانینیک له کاردا بوه. به لام به بیی تم شیرانه‌ی
 - یسه که له پایانی نامه‌دا و تویوه وا درده‌کوی تم نامه به ناته‌او بی که
 عین:

جنی خاتیمه‌ش ناته‌مام بییه

چه نید زیادتر نوسخه‌یی نییه

خانای قوبادی له گه‌لیک جیگایانی نامه‌کیدا ناوی خوی بردوه.

بی تمور کرد (خانا) ئهی نه‌خشه بونیاد

چه عشق شیرین چون فوت فه‌هاد^(۶)

تم نووسراوه‌ی سه‌مه‌ودا ماموستا حوزنی ده‌لی: خوسره‌وو شیرین
 دانراوی خانای قوبادی به. دوابی ده‌لی: و خانای گه‌لی جیگایانی نامه‌کیدا
 ناوی خوی بردوه دوابی نامه‌یش کوتایی نووسینه‌کهی به به‌پته‌کهی خانای
 هیناوه که ناوی خوی تیدا یادداشت کردوه.

نه‌گه ماموستا حوزنی بهاتایه چند به‌یتیکی له نوسخه‌کانی برده‌ستی
 به‌راورد بگردایه، یان هر هیچ نه‌یی، وه‌ک خوی ده‌لی خانای گه‌لی
 جیگایانی نامه‌کیدا ناوی خوی بردوه، بهاتایه له سه‌رانسری (نه‌شهری
 ده‌نگی گیتی تازه‌دا جارنیک ناوی خانسای بدوزیایه‌تیه وه‌وا قسه‌کهی
 ده‌چوه‌سه‌رو نه‌ده‌کوته هه‌له‌وه، به لام، که نه‌مانی نه‌کرده‌وه‌وا که‌وتوته‌وه
 هه‌له‌وه که دانراوی مه‌لا وه‌له‌دخانی به ناوی خانساره‌بلا‌و‌کرده‌تیه وه. وا
 لیره‌یشدا بو چه‌سپاندنی تم قسه‌به‌چند به‌یتیکی نه‌شهری ده‌نگی گیتی تازه
 وه‌رده‌گیرین که ماموستا حوزنی به دانراوی خانسای قوبادی داوه‌ته قه‌لم و،
 دوابی تیه وه‌مان شیران له ده‌قه‌کهی مه‌لا وه‌له‌دخان وه‌رده‌گیرین وه‌ک له
 مه‌شاهیری کوردایه:

وه‌فهاد دی وه‌ به‌رگ خونین ره‌خته‌وه

دهم نیا نجایی زام سه‌خته‌وه

شیرین که اما فه‌هادی به‌چم

ساتی ته‌واسا بی وه‌ نقش سنگ (۱)

ساتی تواساشی وه‌ ده‌ماوه

چه ده‌مای ساعه‌تی هوشه‌ش آماوه

دهم نیا نه‌ زام قولنگ تیشه‌وه

رووی فه‌هاد مالا به‌رووی ویشه‌وه

مه‌دیا نه‌رووی ره‌نگ ره‌نجه‌رو شه‌وه

که متدان به‌گاز سه‌ده‌ف که‌نده‌وه
 به‌ک سیا خالی نه‌ جای غه‌بغه‌ب داشت
 شیوه‌ی لابلال با هوی خه‌سه‌رو داشت
 ده‌ست برد پهری زنج زنه‌ خدان زه‌رد
 هوره‌ش که‌ند چه‌ بیخ فه‌پروزه‌ی بی‌گه‌رد
 وات نه‌ر سه‌د زینت جام جمینه‌ن
 ای خاله‌ هونی شازاده‌ی چینن
 سه‌رت هورداره‌ نه‌من شیرینم
 چه‌ سه‌ودای زامت دل آگرینم^(۷)

هر تم به‌یتانه جارنیک دیکه وه‌ک له مه‌شاهیردایه - بی به‌راوردکردن و
 باسکردنی که‌م و زیادی هه‌ردو لا - ده‌نوسم:

فه‌هاد وه‌ی به‌رگ خونین ره‌خته‌وه

دهم نیا نه‌ جای زام سه‌خته‌وه

شیرین که‌ ناما، دی فه‌هاد وه‌ی ره‌نگ

ساتی ته‌واسا بی وه‌ نقش سنگ

دهم نیا نه‌ زام قولنگ تیشه‌وه

رووی فه‌هاد مالا وه‌ رووی ویشه‌وه

به‌ک سیاخالنی نه‌ رووی غه‌بغه‌و داشت

شیوه‌ی دانه‌ی لال باه‌رووی خه‌سه‌رو داشت

ده‌س برد پهری زنج زنه‌خندان زه‌رد

هورش که‌ند چه‌ بیخ فه‌پروزه‌ی بی‌گه‌رد

واتش: نه‌ر زینت جام جمینه‌ن

ئهی خاله‌ هوننی شازاده‌ی چینن

سه‌رت هورداره‌ نه‌من شیرینم

وه‌ سه‌ودای زامت دل آگرینم

چه‌ ده‌مای فه‌هاد وه‌ی چینن حالم

کی زانو قیامت خالان لالم؟^(۸)

جگه له‌مانه‌یش ماموستا حوزنی میژووی دانانی کتیه‌کهی به‌ به‌ینک - که
 له نامه‌ی ماموستا‌کهی، که ناوی نه‌برده‌وه، وه‌رگرتوه - دیاری کردوه به‌لام
 بیرری بو‌تیه وه‌ نه‌چوه که‌ نایا تم به‌ینه له ده‌که‌قه‌ی له‌مه‌ر تودا هه‌یه یان نا؟ تا
 نه‌و کاته بیرری بو‌تیه وه‌ بجوابه که‌ تم نوسخه‌ی برده‌ستی نه‌و دانراوی خانای
 نه‌. نه‌مه‌یش نه‌و به‌ینه‌به وه‌ک له نه‌شهری ده‌نگی گیتی تازه‌دا - له په‌راویزه‌وه -
 تواماری کردوه:

وغین و قاف و نون جه‌م کر به‌ حساب

لیش میو روشن چون قورس آفتاب

یانی غ + ق + ن = ۱۰۰۰ + ۱۰۰ + ۵۰ = ۱۱۵۰^(۹) شایانی

باسه ئم بېته له (خوسرهو و شیرین)ی خانای قوبادیدا بهم شیوی خوارمه ههیه:

ه (غهین) و (قال) و (نون)، (جیم) کهرو حساب
لش میو رهوشن چون قورص نالتاب^(۱۰)

بم پینیش نهکاته (۱۱۵۳)ی کوچی. بهلام به دووری نازانم که نمه ههلی نوسخه نووسری دهسخته که بیت و، لهوانه به توش هر (جهم که ره حساب) بی. ^(۱۱) دواى نمه بوونی ئم بېته له دوو نوسخدا که هر پهکیان می دانریک بیت جیگه چنند پرسیارو گومان دهی، به تاییه تی که زیانی هیچ کامیکان به روونی. نهنزتری. پرسیاره کانیش نهمانه:

● نایا خانای قوبادی و مهلا وهله دخان له پک سالددا - واته (۱۱۵۰)ی کوچی - ئم کتیه یان، هرکس بزخوی، داناوه؟

● نایا ئم بېته چون کهوتسه هردوو کتیه کهوه؟ دهی ناگیان له پک بووی و وهک کی بهرکی ئم کاره یان له پک سالددا کردی؟

نیمه که لیره دا باسی ماموستا حوزنی و کم و کووری کاره کی ده کهین دهی نهوسان له بیر نه چنی که خوالی خوش بوو بهوه یه کم کم کس و شامواری ئم مهیدانه بوو پیشدهستی و سردهق شکاندن و یه کم کس له بلاوکردنه وهی ئم ده قه دا بو ئم ده گرتنه وه. گوی هونه ری بردنه وه، چی دواى ئم بکری به شیکی له پیشه وهی و سرکرده یی ئم مهیدانه بو ماموستا حوزنی ده گرتنه وه.

باسیکی دهسخته که:

ئم دهسخته پاشماوهی - یان باشر بلین به شیکه له - دهسخته تیکی کون که برای بهریم ماموستا فاضیل مهجید سیامه نووری بوی ناردم.
دهسخته که هشت پره کاغیزی زهدی شپوه، به گویره یه شه کهیدا ده رده کهوی که له به یاضیکی گه وه هه لچراوه. ئم به شه که به من گه یوه باسی (شیرین و خوسره)، یا (شیرین و فه رهاد). سه ره تاو کوتایی دیار نی یوه، به شیکی کمی ئم داستانه یه، نایشزتری کی نووسیوی به تی به وه یا کهی نووسراوه ته وه. هه روه ها نایشزانی کی دایناوه. هه ر لاپه ره یه کی دهسخته که (۲۸) بیت یا زیاتریا که متری تیایه. لاپه ره کانی (۱۰) x (۱۵). به لای که موه دوو کس نووسیویانسه ته وه. لاپه ره کان شپو قه راخ و بیجاخ خوراوو په رپووتن و، نه نامه ناوه راسته وه دووسی کون له هه موو لاپه ره کساندایه وه، وهک شونیه واری ئه وه بی که موزانه خواردینی وایه. نووسره کانیشی نیمچه خوینده واریان کولکه مهلا بوون و، هه لئی زور زه قیان له نووسینه وه دا کرده. بو نمونه له باتی (نه سه ب)، (نه سه ب) و له بری (تسور)، (طسور) و له جیاتی (زه لیل)، (ظه لیل) یان نووسیوه. له بر

ناشکرایی و زهقی ئم هه لانه به زوری خوم چاکم کردون. به بونه ی شپو په رپووتی و قه راخ و بیجاخ خوراوی دهسخته که یسه وه گه لی شونیم بو نه خوینراوه ته وه، بو شونیه دراوو خوراوه کان خالم داناوه، ئم وشانه ییش که گو مانم له خویندنه وه یاندا بووه ته و او بوم ساخ نه کراونه ته وه له ناو دوو که وانه دا دامناون، یان ناسرازی گومان و دوو لیم له دواى نیسه به ته که وه داناوه، تا خونیه بزانی که خوم بهو شیشه نووسینه که نووسیومه قایل نه بووم، یان مانا که ییم ناچی به دلوه، به لام چی له گه ل ناچاریدا ده کری و له وه زیاتر له به رده ستدا نیه!

سنی دهق

دواى هه لسه نگاندن و هاوروو بردو، پاش ته ته له وه که وو بیژنگدان دینه سه ره وه که، نه وهی زانری، تا نیسه سنی دانراوی سنی شاعیری کوردمان له م باسه ته دا - واته داستانی شیرین و خوسره - له به رده ستدایه، بو زیاتر روونکردنه وهی باسه که ییش سنی نمونه له پک باسی هه ر سنی دانراوه که وه رده گرین تا خونیه ر، به روونی به لگی باسه که ی له به رده ستدا بیت. نسوونه که ییش له رووداوی چوونی شیرین بو بیستون بو سه ردان و دینی دهسکاری فه رهادو به رده پیران که وتنی شه و دیزی له و دیدنه ی یه دا... هه لده بیژن؛ یه کم نمونه له ده قه کی خانا وه رده گرین که ده لی:

شای شه ربه ت رازان، زولف و خال شیرین
قامه ت زه رستون، زولف بو هه بیرین
به و شکوو شه و که ت دل په سنده وه
چون غونجه ی به هه شت له ب به خنده وه
وات: سه د ناله رین فه رهاد کوکه ن
نه ریزو دست، شیر پیل نه لگه ن
تا دیر زه مانه بازووت نیگار بو
خه صمت به شمشیر ظالم زامدار بو
نیدش وات ده رلاد ئم زولف بو عه نه ر
جامی زه رنیگار جه شیرو شه که ر
هه ر به دهس ویش چون ساقی ی نه وره س
نوشا به فه رهاد، سوزا چون قه قه س
وه ختی که نوشا فه رهاد دیرین
ئم زه ریرین قه ده ح جه دست شیرین
ده رلاد جه نه و قش هه رچی بی مالیش
به رشی جه ده روون سفته ی زووخالیش
ناخر که ئم شوخ ده نگ ده رمان ده ر
نیراده ی ته حریر موراجه عه ت که ر

ه فضاو قودرهت نيزهه به رهنگي
 حيش سهقهط يي به پارچه سهنگي
 شيرين شهم بيز ناهيرهی زمان
 تم چون دانهي مرواري غهلتان
 عملتان يي نه خاك فهرهاد دل ريش
 ه گهردهن هورگرت نهسپش چيني ويش
 جيناش به قهصر به دهوان دهو
 شايد نهزانو بهي قهضيه خوسرهو
 شاناش ديسان وه تهخت شاهي
 بوسا خاكپاش، چوگه يي راهي
 هم ويش باوانا نهو نههنگ ناههنگ
 پهي كهندهي نهو كوي پر خارو پر سهنگ^(۱۲)

بهرد وه ران كهوتني شهوديز

به تهقدير چهرخ چواشهي چهپ گهره
 زينته مهجليسي شاهان بهتال كهرد
 خشخاش نهبهرق تيشهي ناهين بيز
 اماكهلت نهان شهوديز پهرويز
 شهوديز ران راست كهرد به ههواوه
 شيرين نهجاري زام حجرد ياووه
 ديش كه سخانهش نه پوست بهرامان
 خاتر غهنگين يي سهولي خهرامان
 شيرين وات وهستا بخت نهوينو رهنجه
 شهوديزت لهنگه كرد وه زور پهنجه
 شيرين وات فهرهاد اينه چون خاسه
 چون بدم جواب اي داواو باسه
 هرلبي بوچو خهسرهوي پهرويز
 چون بدم جواب لنگه پاي شهوديز
 فهرهاد، ديا، دهنگ شيرينه
 پهي لنگي شهوديز خاتر غهنگينه
 گوناش مهدروشا - چون شهمالهي شهم
 دو پهنجه وه قين ووناران وه هم^(۱۳)

نههيش نمونه له دهقهكهي لاي خوتم كه هيشتا بوم روون نهبوهتهوه
 دانهراوي كيه:

كاري جه كوي دوس كهريم دباري

بمانو نه عام پهي يادگاري
 قولهنگه چون شنهفت جه فهرهاد نهحوال
 گيليا جه رهنگ سياه چون زووخال
 واتش وه فهرهاد: بي هوش كهف فام
 جه وهصل شيرين چون ياي وه كام؟
 بهر كه جه خاطر خهبالان خه
 جه كو بهرمشي جه دام خوسرهو؟
 موش وه دولاب زمانهي زهيوون
 به مهكرو نهفسون كهرووت سهرنگوون
 بهلي مزانوون من شكست نوم
 جهللام خونريز قهضاي قهست نوم
 نه بهرو بيندي كاوو ههردهو چول
 نيش سهوداي من مشوت نه كاپول
 شومبي شيرين بو خوسرهو بدو دهنگ
 نام بهدناسي مانو پهي قولهنگه
 فهرهاد شنهفتش ههوال جه قولهنگه
 كاويا جه كين فهرهاد كوكه
 دهست بهردش پهري تيشهي بهك صهده
 جوشاو خوروشا شاناش نهو قولهنگه
 رهوان يي وه بهزم روو نيا وه سهنگه
 به تاوو توندي خيزا خهشم خون
 ران تاش بيستوون
 قولهنگه صهده من برد وه بان سه
 نسام پهزدان . . . نهكهبر
 ساراو سهماوات كهردن لالهگون
 بيهن وه بهيضاي بهند بيستوون
 چون ماهه مهتاب عطر عهنبهرو بو
 نهقش دا شاخ ههردهو كاوو كو
 بيهن وه بازار چاخ چراخان
 شهفاش . . . بهند لهيلان
 سوماش دا نه . . . تاويران
 شوعلهش دا نه بهند بهرز باهيران
 اودان وه تاشان وينهي تاش توور
 بيستوون بيهن وه بهيضاي بلوور
 فهرهاد ديا ويش كارش په كاري
 شيرين نه شين، شهوديز نه زاري
 زاناش به ريزهي ريزهي سهخت سهنگه
 وارانش كهردن شهوديز بيهن لهنگه

شناساش شیرین سهول خه‌رامان
 خیزاو خواهش وه دیدنه نامان
 غه‌مگین و غه‌مناک خار خاطر ریش
 شین و زاریشه‌ن شه‌ودیز بیه‌ن ریش
 دیش شه‌ودیز شوخ مدران وه پاوه
 گرتن ریزه‌ی ران پا وه حه‌واوه
 گۆل به‌سته‌ن جه لاش خون لاله‌رنگه
 تک - تک متکیو نه ران سیوه‌نگه
 دوودش مخیزو نه کاپۆل سه‌ر
 منالو وه زار چون (گاوه‌بوته‌ر)
 فه‌هاد دیش حالات یاران دل‌به‌ر
 دوودش خیزیان نه کاپۆل سه‌ر
 فرچیا جه قین جه قه‌فته‌س به‌ته‌ر
 سینه‌ش نه دلدا ته‌نه‌ر
 وینه‌ی په‌روانان ریزا په‌رو بال
 سفته‌ی سوزانش بی وه کوی زووخال
 تاویا جه تاو شه‌راوه‌ی شه‌ره‌ر
 تاو گرت چون ته‌نور کووره‌ی گۆزه‌که‌ر
 ده‌یری بی جه ده‌رد دل‌نازار ده‌رد
 په‌پابه‌ی کیشا هه‌ناسان سه‌رد
 ته‌واسا جه تاو، هه‌وادا قوله‌نگه
 شی نه حال و هوش، بی وه سان سه‌نگه
 له‌ره‌اد له‌غفور خیزیا جه قین
 نه داخ شیرین کاویا جه کین

ئاواتیک!

له‌ په‌نای ئەم وتەدا که باسی ده‌قی کۆن و مامۆستا حوزنی ده‌که‌م وتیه‌کی
 کورت بو‌نه‌ده‌ب و می‌زو و ده‌نوسم: مامۆستا حوزنی ته‌گه‌ر به‌که‌م که‌س
 نه‌بسوویت که به‌ شیوه‌یه‌کی فراوان و له‌سه‌ر ده‌میکی زوه‌وه‌ ده‌ستی داوه‌ته
 کۆکردنه‌وه‌ی ده‌قی کوردی کۆن ته‌وه‌ گومان له‌وه‌دا نه‌ که په‌کیکه‌ له‌وانه‌ی که
 زۆر له‌ پیش خه‌لکی دیکه‌وه‌ ئەم هه‌ل و ده‌ره‌تانه‌ی بو‌ره‌خساوه‌وه‌، به‌ بو‌نه‌ی
 ته‌وه‌په‌سه‌وه‌ که خۆی چاپخانه‌ی هه‌به‌وه‌ ده‌ستی بالایی له‌ بلا‌کردنه‌وه‌وه
 به‌شداریکردن له‌ بلا‌کردنه‌وه‌ی گۆفارو رۆژنامه‌ کوردی‌په‌کاندا هه‌به‌وه‌ . .
 خه‌لکیکی زۆر به‌ده‌نگیه‌وه‌ هاتوون و شتگه‌لیکی فره‌و باشی کۆکرده‌وه‌وه .
 ته‌نانه‌ت جاری وا هه‌به‌وه‌ نووسه‌ری خزمه‌تگوزارو به‌ په‌روش بو‌ کۆکردنه‌وه‌ی
 سامانی که‌له‌پووری نه‌ته‌واپه‌تیمان ده‌ستی له‌ مافی خۆی هه‌لگرتوه‌وه‌ شتی
 گه‌لی به‌ باپه‌خی بو‌ ئەم ناردوه‌، وه‌ک له‌م ده‌قه‌ی خۆله‌وه‌دا - دوا‌ی هه‌له‌ی

چاپ‌راسته‌کردنه‌وه‌و هه‌نانه‌وه‌ سه‌ر رینووسی نیسته - ده‌رده‌که‌وه‌ی:
 «نوستان‌دی خۆم سه‌بید حوزنی . داستانه‌ چاپ‌کراوه‌که‌ی شیرین و فه‌هادم
 ینگه‌بشت شیرینه!! تۆیش ره‌نجی فه‌هاد بو‌ ئاتاری کوردی ته‌ده‌ی، جینی
 نافه‌رینه . یوسف زلیخایه‌کی ده‌ست خه‌طی ته‌واوم له‌ لایه‌، خۆم پیری په‌کی
 خستووم، مه‌گه‌ر بینه‌رم بو‌ تۆ. خوا پاداشی ره‌نج و ته‌مه‌کت بداته‌وه .
 پیره‌میردی شاگردی شاکیرت»^(۱۴)

ناشکرایه ئەم یوسف وزلیخایه تا نیسته بلآونه‌کراوه‌ته‌وه . ره‌نگه‌ چه‌ندین
 ده‌قی دیکه‌ی وه‌ها هه‌بیت که تا نیسته هه‌چیان ده‌رباره‌ نه‌نوسراپیت و
 چاه‌ه‌ینی ده‌ست و قه‌له‌م و بی‌ری دلسۆزو شه‌ره‌زاو لیه‌اتسوو بێ که تۆزبان
 به‌ته‌کین و بی‌ازینه‌وه‌ .

هه‌روه‌ها مامۆستا حوزنی خۆی له‌ شوینیکی دیکه‌دا ده‌رباره‌ی کتییی
 کوردی کۆن ده‌نوسیت:

« . . . له‌مه‌پیش نامه‌و هه‌له‌به‌ست و داستان و چیره‌که‌ دیریکه‌کان پتریان
 به‌م شیوه‌ - واته‌ شیوه‌ی گۆرانی - بیه‌زراوه‌ که ئەم شیرین و فه‌هادی بی
 نووسراوه‌ته‌وه . من له‌وانه (۲۲) به‌رگه‌ نامه‌م دیون که هه‌موویان به‌م زمانه‌ن و
 موئه‌لیفیشیان نادیاره . وه‌ له‌ کیوه‌ بو‌ کۆ، وه‌ که‌ی نووسراونه‌وه‌ له‌ گومان‌دان .
 هه‌روه‌که‌وه‌: داستانی جیهانگیر، برزوو فه‌لامه‌رز، زالنون (!) و رۆسته‌م،
 سه‌قلاب و رۆسته‌م، رۆسته‌م و زه‌رده‌هه‌نگ . . . مه‌نیجه‌و بیه‌زن، حه‌ره‌سی
 حه‌وت سه‌ر، شه‌رحی دره‌خت، وه‌ره‌قه‌و گۆلشاد . . .»^(۱۵)

دوو‌ر نیه‌ مامۆستا حوزنی زۆری ئەم داستانانه‌ی چنگه‌ خستیت و
 به‌وپه‌ری تواناوه‌ لای خۆی پاراستینی . جیگه‌ی شادمانی و خوشه‌خه‌تسه‌ که
 نه‌بیسراوه‌ تا نیسته کاره‌ساتی ناهه‌موار به‌سه‌ر کتییخانه‌و شوینه‌واری ئەم زانا
 مه‌زنده‌ا هاتیت . بو‌یه‌ جیگه‌ی خویه‌تی که خویه‌ری کورد ئاواته‌خوازی ته‌وه
 بیت که به‌ زوویی بلیوگرافیای ریک و پوخت و زانستیانه‌ی (کتییخانه‌ی
 حوزنی) ببینیت و، پسپۆران و شه‌ره‌زایان گیانی نه‌میری ئەم قاره‌مانه‌ی
 مه‌یدانی ته‌ده‌یی کوردی به‌ بو‌زانده‌وه‌وه‌ چاپ‌کردنی پاشماوه‌ی ره‌نج و کۆشه‌ه
 پیروژه‌که‌ی شادتر بکه‌ن .

له‌م ده‌ره‌ته‌دا که ئەم ده‌قه‌ی مامۆستا فاضیل سیامه‌نسووری وه‌ک خۆی‌و به
 نموونه‌ی ده‌قیکی بلآونه‌کراوه‌ی شیرین و خوسره‌وی مامۆستایه‌کی نه‌زانراو - با
 ناته‌واویش بی - بلآوده‌که‌مه‌وه‌ ته‌وه‌ روون ده‌که‌مه‌وه‌ که جگه‌ له‌ خانا چه‌ندین
 که‌س ئەم داستانیه‌یان به‌ شیعی کوردی داناه .

جا ته‌گه‌ر باسی ته‌وه‌په‌س بکه‌مین که چه‌ند که‌س به‌ شیوه‌ی کوردیی
 کرمانجی خواروو ئەم داستانیه‌یان داناه، یان له‌ شیوه‌ی گۆرانی‌په‌وه‌ گۆریویانه
 بو‌ ئەم شیوه‌ . . . ئەوا چه‌ند ناوی دیکه‌ی ده‌خه‌ینه‌ سه‌ر وه‌ک:

۱ - شیرین و فه‌هاد، ترجمه‌ی علی کمال آغا . ۱۳۷۶ هجری و ۱۹۵۶
 میلادی . چاپخانه‌ی ترقی له‌ کرکوک .

۲ - شیرین و خسرو . ترجمه‌ی: علی کمال بانیر آغا . هجری ۱۳۷۶ و
 میلادی ۱۹۵۷ . چاپخانه‌ی ترقی کرکوک .

۳ - شیرن و فەرھاد. دانەر خانای قوبادی، چاپی سئیمین، چاپخانەئى خەرىستان، ھەولیر، ۲۵۸۳ كوردی - (۱۹۷۳).

مەنۇستا گىو موكریانی لە پێشەكی ئەم كێشەدا ئەوەی روون كردهتەووە كە مەنۇستا گىوو حەیبب عەلى میرانی مەنمى و زەلامىكى دىكە كە ھەر ئەوان - واتە مەنۇستا گىوو حەیبب عەلى میرانی مەنمى - دەزانن كێشە . . . كرددویانە بە شیعەر بە شیبوئى كرمانجى خواروو.

زایەكى كورت دەربارەى ئەم داستانە :

ئەگەر لە روانگەو یواری داب و نەرىتى كۆمەلایەتیی ناو كوردەواری بەو ڕوانینە كارەساتی ئەم چیرۆكەو، رینگە بە خومان بەدین كەمێك لە ریزیازی بەلامى پرسیارەكە دووربەكەوینەو، دەبینین ئەم چیرۆكە دەقاویدەق لەگەڵ داب و نەرىتى شیاوو پەسەندوو، ھەلس و كەوت و رەفتاری دروستى دەزگیرانی و ژان و میرادایەتى و خوشەوئىستیدا تەواو ھاوسەنگ دەرنایەت و، چەند پرسیاری دروست و رەوا دەچنە پارسەنگ و كەمێك كێشەكە خوارەكەن .

بە دووریشى نازانم دەستى چیرۆكئوسان و، زیادەپەوى داستان بیژان و، بیروخەيالی ئەفسانەوئىیانە كاریان لە گێرانیوئەو نووسینی داستانەكەدا كەردبیت . بۆ نموونە لەم پەنادا یەك دوو پرسیار سەرەتائەكى لەگەڵ بیرو ھۆشدا دەكەن و دەیانخەمە سەر كاغەز:

● خوسەرەو كە بە راستى شیرینی خوش بوئى و دلدارى راستى بیت چۆن دەگونجى بیكا بە بارمەئى گروونك و، ھەك خشل و كەل و بەل مامەلەئى لەگەڵ بكات؟ چۆن دەگونجى خوسەرەو بەو سان و شكۆو دەستەلەتەو شیرینە - شیرینەكەئى بخاتە سەر مامەلە بە جۆزىك ئەگەر زەلامێك گروونكى لى بەریتەو - با گروووەكە بە عادتە دووریش بیت - ئەو شیرینەئى لە دەست دەربینی و بى بە ھاوسەرى ئەمەئى كە گروووەكەئى بردوئەتەو؟

● یان چۆن رەوايە شیرینیك ئەو ھەموو سۆزو خوشەوئىستى بەئى لەگەڵ خوسەرەوئا ھەبیت، كە لە كاتى سەرەمەرگى خوسەرەوئا بۆ دەردەبەرى، رازى نابى دواى ئەو بى بە ھاوسەرى كەسى دىكەو، بەلكو پاش كۆچى میردى ژيانى ناوئى، خووكوشتن بەسەر ھەموو بارىكى دىكەدا پەسەند دەكات . . . ئەم خوشەوئىستى بە بێشە ئەولاو و پێش بردنەوئى گروو شەولەناو خوى بەدزیتەووە بچى خوى بخاتە باوئى فەرھادو عەيش و نۆشى لەگەڵ بكات؟

● یان فەرھادىكى لاوجاكى دەست رەنگینی پالەوانى كەم وینە چۆن ئەبى ئەو رەنجدە كە بوو بە پەندى (رەنجى فەرھادى) بۆ ئاھرەتییكى میرددار - یان دەزگیراندار - بدات؟ ئیستەئى لە گۆرانى كوردیدا دەلین :

ئای لەم دلەئى من چەندە بى عارە :

ھیشتا بە ئەمەئى ژنى میرددارە؟!

● یان بۆ ئەبى شیرینیك كە ھیشتا ئەبوو بە ھاوسەرى خوسەرەو ئەوئەندە لە ژیر

ركیف و چاودەئىرسیدا بیت كە نەوئىرى بە ئاشكراو بە روژى روون سەر لە كارى فەرھاد بدات و، شەو لەناو خوى بگەییشتە بیستون و خوى بخاتە تەنگوچەلەمەو؟

● لە لایەكى دىكەووە بۆ ئەبى گومان بۆ ئەو نەچیت كە جوكەئى شیرو، تونەیل و، نەخش و نیگارى ئاقەوسان و، رازاندنەوئى بیستون . . . كارى ئاقەكەس نەبیت و فەرھاد تەنیا نەخشەكێش و سەرپەرشتى كەرو رەنگ ریز بووبیت و چەندین فەعلەو دەست رەنگینی دىكە لەو كازە مەزەندا قولەنگى خویان وەشاندىت؟ بئەمالە یەك دەستى بەسەر ئەو ئیمپراتورى بەتە گەورەدا برەواو، دەستەلەتى بەسەر لایەكى جیھانى ئەو سەرەمەدا بشكى و، بتوانى ئاقى كیسراو چەندین شاكارى زیندە لەگەلئى شوندا بنیات بنى، بۆ ناتوانى كۆمەلئى وەستار بلیمەئى جیھان لە خوى كۆبكاتەو بۆ كارگەلئى گەوردى وەك ئاقەوسان و فەرھادیش بەكێك بى لەوانە یان دیارترین وەستایان بیت؟

راستى بەكى دىكە ھەبە كە نەختیك بە وردى سەرنجى بەدین و لى بكوئینەو دەتوانین باشتر جنى ئەم پرسیارانە بگەینەووە زۆر سەربان لى نەكەینەو . ئەو راستى بەئى ئەوئەبە : كە ئەم سئى دەقەئى لە بەردەستماندان لە كەم روووە وەك یەكن و، لە گەلئى بابەتدا یەك ئاگرەووە، جیاوئى زۆریان ھەبە . دیارە ئەم جیاوئىیانەئى بەسەر ھەل دەدەن كە دانەرى داستانەكەو گێرەوئى بەسەرھاتەكە پابەندى سەرچاوەو باسئى نووسراوو بیستراوى بەتەممانە نەبسون، یان ئەگەر شتى وايش بووبى ئەم خوى ئەوئەندەئى گوئى بەو ئەداوئەئى ئەسبى خەيالى خوى ئازادكردووە، بەلى بۆگەلئى بەرزایى و ھەلدیز كوتارە .

جگە لەمانەئىش یەك دوو راستى ھەن كە لەمانەئى پشوو - ھەموویان - راستەن و، دەتوانین ئەگەر لەو روانگەو سەرنجى داستانەكە بەدین زیاتر لەسەر ئەم جۆرە پرسیارە سووربین و، توندتر بى لەسەر ئەو داگرین كە ئەم داستانە ئەفسانە ئامیزەو، دریزى تەمەنى رووداوەكەو، دەستار دەست و دەماوئەمكردنیشى لەم ماوہ دوورو دریزەدا لەگەل ئەو بارو دۆخانەدا كە باسماان كردن داستانەكەیان خستۆتە ئەو قالبەووە كە گەلئى لە راستى دووربەكەوئەو . ئەمەئىش نموونە بەكى ئەم مەبەستە :

بە گوئىرەئى ئەوئى خانسای قوبادى نووسبو، شیرۆ پیلانىك رىك نەخت و، شەو بە دزى بەو ئەچیتە سەر جیگەئى خوسەرەوئى بارىكى و بە نووكى خەنجەرى زەھرالوود بەئى جەرگى دەبەرى، بەو برینەو ماوہ بەكى كەم لە گیان كەنشتدا دەبى و تەنانت شیرینی خوشەوئىست و ھاوسەرى بە زماندا پیاپاناگاو، خوسەرەو ئەو شەو روژ ناكاتەووە بەو زامەو سەردەئیتەو .

شیرۆئىش دواى ئەو لە سەر تەختى پاشایی دادەئیشى و بە ھىواى ئەو ئەبیت كە شیرینی باوئى دواى چلەو ماتەمى شووى بى بكات، بەلام ئاش بە پێچەوانەئى خەيالى ئەمەو دەسووریتەو شیرین دواى چلەو ماتەمى كە ئەچى لە گەرماو خوى دەشوا لە باتى ئەو خوى بۆ شیرۆ برازیتەو، خوى بۆ خووكوشتن سازدەداو دەچى لەسەر گۆزى خوسەرەو خوى دەكوژى . كە

شیرۆش ئەمە دەزانێ و شیرین بە غەلتانی خۆتێهه: دەبینێ دنیای لێ تارێک دەبێ و دەچی له «قولسنگ گاه»وه خۆی ههڵدهداو ملی خۆی دهشکێتی و ههپروون به ههپروون دهبی...

بهلام نهوهی له کتییی حهدهت و سهراوه کۆنه باوهرینکراوه کاندایه شتیکی دیکهیه؛ که ئەمەیش ئەو باسهیه:

«پهغه مه - ص - کاغزی بو پادشای نه طرف و نه کفاف نه نووسی، ده عوهتی نه کردنه سهرا نسهلامتی، کاغه ذیشی بو خوسرهوی پهروینز نووسی. دهستی شکی کاغه ده کهی دران! پهغه مه - ص - دوعای لێ کرد، فهرمووی: خوابا نهوانیش پارچه - پارچه بکه! شیرۆی کوری خوسرهویش چهزی له شیرینی باوه زنی خۆی کردبوو! ئەوان مه جووسی بوون کچ و خوشک و زنی باوکیان ماره نه کرد له خویان. تا خوسرهویش بمایه شیرین و مولکی باوکی دهست شیرۆ نه ده کهوت. باوک و براکاتی خۆی کوشت! خوسرهو له پیش مردنیا فرهتی بهوه کرد که به ده سیهی شیرۆ کوژراوه. بو ئیشقام قوتوویهکی به دروستکردن دا، پری کرد له زهر، سهری نایهوهو له سهری نووسی: قوتووی جیماع، هه رکه سی نه وهندهی لێ بخوا نه وهنده جیماعه ئەکا. شیرۆ که خه زانهی باوکی گهرا نهوه قوتوهی کهوته بهرچاو، لێسی خوارد، شمش مانگک دواي باوکی ژیبیا، نهویش چه لای (17) باوکی...

به گوێرهی ئەم دهقهی سه ره ره خوسرهو په کسه نه مردوه، فریای نهوه کهوتوه قسه بکاو پیلان بو شیرۆی کوری بگێری.

باسی خۆکوشتنی شیرین له گوێردا نه. شیرۆ خۆی - خۆی نه کوشتوهو به ده رمانخواردووی به پیلانی باوکی سهری ناوه تهوهو پیچی کردوه تهوه... لێر مه خۆتیه خۆی ده توانی سه پشک بی و راستی بلوژیتهوه.

دواقه شیم لهم رهوه نهوهیه که ده ربارهی نه زادی فه رهاد که کورده یان چینییه؟ زۆر قسه کراوه، قسهی منیش له گه ل قسهی نهوانه دایه که به کوردیان داناهو، ئەم په نده کوردی به ده خمه سهرا نهو باسه: ئەلین: فه رهادیش کورده... به چی به نهو بی چاره به کورد نه بی کیه!؟

له کوتایی دا:

له کوتایی ئەم باسه داو دواي هه لسه نگاندنی سهرا چه کانی ئەم باسهو، وهک پشتریش ئیشاره م بو کرد، پهک دوو خال هه به نایی له بیر بکړین وهک نهنجامیکی بهراوردو نازو گوێز له بیرو هوشدا سه ره تانکی ده کن. په کم: نایی وا برونزیته ئەم دهقه - یان هه موو دهقه کانی دیکه ی شیرین و خوسرهو - که ده قنیککی کوردی له فارسی وه رگیهراوه، چونکه وهک وتم

کاره ساته که له سهرا خاکی کوردو له ولاتی کوردستاندا رووی داوهو، دیمه نه کانی تاقه وسان و بیستون هه میسه دیدگا و سهرا نگای شاعیرانی کورد بوون، له ناوو هه وای نهو دیدگا و سهرا چه وای شاعیران ته قیوه. جگه له مهیش - وهک پشتریش وتم - که پهک دوو دهق له مهانه بهراورد ده که بن هه چیان له پهک ناچن چ جای نهوه که هه موویان له پهک دهقی فارسی بهچن!

هه ره وها ماموستا محمادی مه لاکه ریمیش به وردی باسی نهوهی کردوه که خانا زۆر زیار نه داستانه کهی هونیه ته وهو هه رچه ند دانراوه کهی خانا به ژماره ی بهیت له داستانه کهی گه نچه وی که متره به لام دانراوه کهی خانا چهرو چه ست و خۆل و سه رکه وتوتو تره له دانراوه کهی گه نچه وی. له گه ل ئەمه یشدا، وهک ماموستا محمادی مه لاکه ریم روونی کردوه ته وه، خانا هاتوه بهرگیکی کوردانه ی کردوه به بهری داستانه که داو، ده یان نمونه ی خشل و که ل وه ل و به زمی کوردانه ی له داستانه که

ده ره یناوه و سه ره نجام خستویه ته قانیککی وه هاوه که بز ده یان باس و با به تی که له پووری کوردی سوودی لێ وه ر بگیری و به سهرا چه و په کی په سوودی ئەم با به ته ی داناهو.

دووه م: وهک شاعیرانی کورد ئەم داستانه یان کردوه به مهیدانی کتی بهرکی لهوانه به نیگار کیشان و دهست په رنگیشانی کوردیش دیمه نه کانی بیستون و تاقه وسان و به هاری رهنگینی کوردستانیان کردی به مهیدانی نیگار کیشان و، فلچیه و په ره موچی خویان لێ وه کار خستی و، ده یان دیمه نی جوانیان رهنگاندی. نهوه تا ماموستا حوزنی لهم رهوه ده لێ:

... هه ره لهو سالانه دا محماد صادق ناو روژی دوو شه مه بیستی مانگی ره بیعی په کم له گوندی که مین! (که یمنه م، ع، ق) نووسیویه ته وه، وه به (39) نیگاری رهنگاندراو رازاندویه ته وه...

تیمهیش لهم وتاره دا هه ول ده مین چه ند وینه پهک بلابکه یته وه که دوور نه نیگاری دهست په رنگینکی کورد بن.

سینم: کتی ده لێ شاعیریککی کورد نه هاتی له خۆیه وه بی نهوه بکه وینه زیر ته تئیری هه چ دانراوینکی دیکه وه ئەم داستانه ی به شیوه یه کی جوانی کوردانه دانایی؟ ئەمەیش په رسیاره و رهنگه بی وه لام نه مینته وه.

دهقی (شیرین و خوسرهوه) کهکی کاک فاضیل
سیامه نصووری:

(17) شیرین نیگا کرد وه شوق فه رهاد
سه وداي زلیخا ناوه ردش وه یاد
وه یاد دیدار جه مین و رهنگش
پنکیا وه تیر مه وداي خمه دنگش

سعادی موزگانش چون نیش خارا
 یکا نه جهرگش نهولاش دیارا
 بلی مترسا جه تعنه‌ی نه‌غبار
 ورنه جه داخش دل کورد گرفتار
 نما وه گرفتار شیرین دل‌بر:
 ریزا ریزه‌ی راز چون شه‌هد شه‌کهر
 واتش وه فه‌هاد: مورات چیشه‌ن؟
 نه‌صل و نائارت نه‌سب به کیشه‌ن؟
 جه سنگ ته‌راشی چیشته خه‌باله‌ن؟
 بزورگی یا گنج و ماله‌ن؟
 همرچی حرف موات په‌کایه‌ک ته‌واو
 وه عه‌قل و نه‌ده‌ب ته‌و مدا جه‌واو
 په‌سند کورد گرفتار، عه‌قل و که‌مالش
 نیشته نه‌ خاطرش حوسن و جه‌مالش
 نه‌زانش نه‌ چین جه‌ نسل پاکه‌ن
 تلای نه‌حمه‌ره‌ن بی‌ خه‌وش و خاکه‌ن
 فه‌ماش وه‌ شاپور خان خوسره‌و خو:
 فه‌هاد کۆکه‌ن سپه‌رم وه‌ تو
 سه‌رحسابش به‌ر نه‌ وه‌خت و بی‌وه‌خت
 نه‌ خوردو خوراک، نه‌ پوشاک و ره‌خت
 نه‌گه‌ر دل‌ره‌نجیش وه‌ خاطر یاوان
 عیابش جه‌ تو مه‌گیروون تاوان
 ها واتم وه‌ تو جه‌ روزگاری
 سه‌رحسابش به‌ر تو جه‌ گشت کاری
 خه‌یلی خاطرش جه‌ لام مه‌نظوروه‌ن
 روی هه‌ن فه‌هاد وه‌ من ضه‌رووره‌ن
 شاپور سوچه‌ به‌رد وه‌ خاک سارا
 ... روش ته‌مه‌نتای ته‌عظیم دارا
 شه‌رط بو وه‌ ره‌نگی ته‌و بلاونوون
 خاطرش جه‌ خار غم نه‌ کاونوون
 په‌ واتش لوا کیانی په‌رویز
 روو نیا نه‌ قصر ته‌یوان جام‌ریز
عاشق شدن شیرین
بفهادو طلب کردن (۱۸)
 بشته‌و جه‌ شیرین دهره‌ دل زیاد
 زه‌ده‌ی زام خه‌طه‌ر موزگان فه‌هاد
 دووباره‌ جه‌ نه‌و وه‌ مه‌ودای خه‌طه‌ر

پیکیا وه‌ تیر جه‌ فه‌هاد به‌ته‌ر
 جه‌رگش مدا چل به‌ روزو به‌ شه‌و
 بی‌ صه‌برو نارام بی‌ خوردو بی‌ خه‌و
 به‌ نیش ناسور خار غم وه‌رده‌ن
 یاوا میزاجش وه‌ مه‌وت مه‌رده‌ن!
 ضایف بی‌ نه‌ ره‌نگ زه‌ردی زه‌عه‌فران
 به‌ یاد یوسف زلیخای که‌نمان
 خاصتر نه‌ له‌یلی جه‌ مه‌جنوون مه‌کان
 به‌ته‌ر جه‌ ترسا نه‌ سوژه‌نمان
 شیت و شه‌یدا بی‌ جه‌ داخ فه‌هاد
 جه‌ خه‌یال غم نه‌وی دل‌گوشاد
 خوراکش غم بی‌ پوشاکش زاری
 جوش سیاست وه‌ بی‌ قهراری
 نه‌وی مداراش چه‌نی داخ و دهره‌
 دم دم مکیشا هه‌ناسان سه‌رد
 روی وه‌ شاپور واتش وه‌ فرصت:
 فه‌هاد باوه‌ره‌ په‌ریم وه‌ خه‌لوه‌ت
 بوینوون جه‌مین جام جه‌مالش
 په‌رسوون خه‌به‌ر، بزانون حالش
 تاقی بزانون ته‌صلش جه‌ نه‌سب
 بناسوون نه‌رکان عه‌قلش جه‌ نه‌ده‌ب
 دل ساکن که‌روون جه‌ دوری دیش
 ده‌می فارغ بم جه‌ شور و شیش
 واتش وه‌ شاپور: هه‌ر تونی که‌سم
 نه‌ روی ته‌نگدا وه‌ فریاده‌سم
 تو بیت وه‌ سه‌به‌ب کرده‌ی کاری من
 تو من ناوه‌ردی وه‌ی زیدو زامن
 ها نه‌ وه‌ستاندا شه‌وچراغ شه‌و
 نه‌و حه‌رم سه‌رای کیانی خوسره‌و
 ساکن به‌ر بگه‌ر گۆشه‌و که‌ناری
 بزانیم چ ره‌نگه‌ بسازیم کاری
 به‌لکم بیایوی وه‌ وه‌صل و کامش
 جاری بوینی جه‌مین جامش
 هه‌رچه‌ند نه‌راگه‌ش جه‌فا به‌رده‌نی
 باوه‌شه‌ن هه‌رچه‌ند جه‌فا به‌رده‌نی (۱۹)
 جاری موینی جه‌مین جامش
 دل ساریش میو جه‌ داخ زامش
 نه‌و ساوه‌ دیدار دل‌بره‌ دیه‌ن

خودا مزانو حه‌ق تو بییه‌ن
 فه‌هاد شه‌فتش هه‌وال شیرین
 شاد کورد خاطرش جه‌ دهره‌ دیرین
 جه‌ بی‌خاوی شه‌و دل‌ناوه‌رد به‌ حال
 جه‌ شه‌وق شادی شانا په‌رو بال
 شکوفا وه‌ شاد جه‌ خار سه‌رتیش
 یاوا وه‌ مراد دل‌نارام ویش
 واتش وه‌ شاپور: دهرم ساقیه‌ن
 نامش شه‌فتم وه‌ من کافیه‌ن
 په‌یدا کورم شه‌وق شیرین نه‌ جای
 وه‌ تاقی زانام ها نه‌ چ لایی
 نه‌ هه‌ر جا که‌ بو جای تومیده‌من
 خاک ته‌و زیده‌ قوت روحه‌من!
 نه‌ی زیدو زامن شیفای دهره‌من
 ده‌وای ته‌و دهرمان ناه سه‌رده‌من
 نه‌لبه‌ت هه‌ر جاری مشه‌وون نامش
 دل ساکن میو جه‌ زوخ و زامش
 فارغ بیم جه‌ داخ دهره‌ دل‌وه‌رده‌ن
 هه‌نی ها به‌ریشم جه‌ مه‌وت و مه‌رده‌ن
 شاپور شی نه‌ شوون سه‌ره‌نجام ویش
 فه‌هاد مه‌ند وه‌ جا چه‌نی نیش و نیش
 شاپور نه‌ فه‌رمان خوردو خاوش بی
 نه‌ وه‌خت و بی‌ وه‌خت سه‌رحساوش بی
 روان دل‌داری، شه‌وان هه‌مرزش
 خاصتر جه‌ بابو مکیشا نازش
 نه‌ فکر خام بی‌ ماوه‌ردش وه‌ یاد
 جاری بنمانو شیرین وه‌ فه‌هاد
 غه‌ریم غه‌مگین وه‌ تو منازووم
 من جه‌ی غه‌ریبی هه‌ر تو مناسووم
 هه‌ر تونی نه‌نیس موینس نه‌ کارم
 تونی جای تومید یار غه‌مخوارم
 نازم ها جه‌ لات بکیشه‌ نازم
 ... رازو نیازم
 ... برده‌نت جه‌فای روزگار
 راز من جه‌ تو نه‌مبو حه‌شار
 تومیدم به‌ تون گوته‌ن موشکلم
 موزگان فه‌هاد پیکیان نه‌ دل‌م

سه‌ودای عیشق لهو کفته‌نم نه سر
 ینکیای په‌یکان خار پر خه‌طهر
 کار ویم چه تو چون په‌نهان که‌روون
 عیشق فه‌رهادم کفته‌ن نه ده‌روون؟
 هنی نه‌مندن تاب و ته‌وانام
 مبو بیایوی وه دادو هانام
 مبو تو فه‌رهاد باوهری په‌ریم
 بوینوون دلدار دل‌نارام ویم
 بوینوون جه‌مال دین دل‌پرم
 ساکن که‌رووم نیش خار خه‌طهرم
 چه‌نیش مه‌رسوون ته‌هوال باقی
 بزانون حالش چیشن به تاقی
 مه‌رسوون هه‌وال نه‌صلش جه‌نسه‌ب
 مه‌رسوون ناداب عه‌قلش جه‌ته‌ده‌ب
 مه‌علووم که‌رووم لیش جه‌کام سه‌رینه‌ن
 نه‌صلش چه‌نی ویم وه هام قهرینه‌ن
 جه‌نه‌صل پاکه‌ن یا نه‌صل ناپاک
 نوظفه‌ش جه‌خاصه‌ن یا خارو خاشاک؟
 نه‌وا ناشه‌ختی بو‌ن
 یا نه‌صل ناکه‌س سیابه‌ختی بو‌ن
 بی نه‌صل و بی نه‌صل نادایری بو
 بی‌نام و نشان هه‌رزه‌کاری بو
 شیت هه‌رجایی هه‌رزه‌گینی بو
 یا گه‌دای ده‌رویش وه‌خش و ویلی بو
 چه‌نیش که‌رووم راز بیو ناشکار
 نه‌وا بووم وه پن واته‌ی روزگار
 میو جه‌نه‌وول فکر ویت که‌ری
 سه‌رت به‌سامان کار ویت به‌ری
 نه‌وول که‌ری قام فکر قه‌دیمان
 تا نه‌ناخرش نه‌وی په‌شیمان
 با تا بزانی نه‌سه‌ب کیشن
 جه‌سه‌نگه‌تراضی هه‌م زورش چیشن
 شاپوور شه‌فتش سوچه‌ه‌ر نه‌خاک
 سه‌نا دا وه‌دین نسل و نه‌سه‌ب پاک
 واتش: فیداتم که‌متر که‌مینم
 غولام نی‌خلاص شه‌وق شیرینم
 هه‌رتا زینده‌نان جه‌ناستنه‌ت
 چه‌رامیم نهن جه‌پاسانه‌ت

نه مولک ته‌رمه‌ن من تو‌م لاونا
 من تو‌م وه‌ی مه‌کان مه‌نزل یاونا
 من به‌ردم جه‌فای روزگار تو
 من بیم وه‌سه‌به‌ب که‌رده‌ی کار تو
 من تو‌م وه‌فرزه‌ند ویم قه‌بوول که‌رده‌ن
 من غولام تو‌م تا وه‌رو‌ی مه‌رده‌ن
 شاپوور بابوته‌ن تو وه...
 نهن جه‌لای من نمک چه‌رامی
 جه‌من خه‌پالان خاطر بکه‌ر جه‌م
 راز تو هه‌رگیز به‌رنه‌شووم نه‌ده‌م
 من مه‌حرم راز سپر نیه‌انم
 هه‌رجی مواجی به‌نده‌فه‌رامنم
 نه‌فرمان تو منته‌ت مه‌روون (!)
 ته‌مر فه‌رمانت به‌جا ماوه‌روون
 شیرین گریوا وه‌سوزو زاری
 واتش وه‌تو‌من چار ناچاری
 ناعیلاجه‌نان موشکولم کفته‌ن
 عه‌یی جه‌من بو هه‌ر عه‌یب وینه‌ن
 مبو تو بکه‌ی فکری به‌حالم
 وه‌رنه‌شه‌مال شه‌ند سفته‌ی زووخالم
 شاپوور شه‌فتش ره‌وان بی وه‌شاد
 به‌شه‌وق و شادی یاوا وه‌فه‌رهاد
 دیش فه‌رهاد کفته‌ن نه‌خاک سارا
 زه‌لیله‌ن وه‌زام سه‌رنیش خارا
 شین و زاریشن به‌دادو بی‌داد
 چون بولبول فوغان مکیشو فه‌رهاد
 ره‌نگه‌زه‌ردو زایف جه‌سته‌ی حال په‌شیو
 چه‌میده‌ی که‌مان ویل و بار وه‌لیو
 زه‌لیل زامه‌ت خار خه‌پالان
 چه‌مه‌رای ده‌لیل راگه‌ی نه‌حوالان
 یاوه‌و مکیشو وینه‌ی عه‌بدالان
 هه‌ر داد دادشه‌ن جه‌ورده‌خالان
 یاوا وه‌فه‌رهاد شاپوور وه‌زاری
 لاوناش به‌ناز کردش...
 واتش: صه‌برت بو به‌دادو بی‌داد
 صابیر صه‌برش که‌رد یاوا وه‌موراد
 شادکه‌ر خاطرش جه‌سه‌رنیش چل
 خه‌پال خالان نه‌دل که‌ر باطل

به‌هارت تاما وینه‌ی بولبولان
 شکوفا شکوف غونچه‌ت نه‌گولان
 نه‌ررادت شانا ره‌مل نه‌قش نه‌رد
 ناوه‌ردن ده‌وای ده‌رمانت جه‌ده‌رد
 نه‌رد نه‌قش... ناوه‌ردن وه‌راس
 کیشان سه‌رنه‌نجام ناخرت وه‌خاس
 فره‌شته‌ی فالت بیدار بی جه‌خاو
 نه‌جم نوجومت تاما نه‌حساو
 به‌رناما نه‌بورج به‌ختت جه‌نه‌جات
 ستاره‌ی سیات به‌رش نه‌ظولمات
 فارغ به‌ر جه‌شین [زکاری] که‌رده‌ن
 شیرین نه‌خه‌لوت توش طه‌له‌ب که‌رده‌ن
 هو‌ریزه‌نه‌سیم شه‌مال هاتشه‌ن
 که‌شیتت نه‌گنجاو رای نه‌جاتشه‌ن
 فه‌رهاد شه‌فتش جه‌شاپوور خه‌به‌ر
 موژده‌ی مرگانی جه‌دین دل‌به‌ر
 وه‌زه‌وق و شادی خوروشیاوه
 چون غونچه‌ی گولان شکوفیاوه
 خیزا وه‌شادی خواهش وه‌زه‌روور
 صد نوبه‌ت گیلان نه‌ده‌ور شاپوور
 واتش: فیداتم دوست نیه‌انی
 گیانم پایه‌نداز، سه‌رم مرگانی
 نه‌گه‌ر زینده‌بووم به‌نده‌ی خاص تو‌م
 غولام خاصه‌ی به‌نی‌خلاص تو‌م
 نه‌ر تو نمه‌بای سه‌به‌ب وه‌حالم
 شه‌مال به‌رده‌یی سفته‌ی زووخالم
 موشکول گوشا بیت فه‌رح نه‌کارم
 نه‌ر مه‌نده‌م غولام په‌ی روزگارم
 ناوه‌ردش شاپوور فه‌رهاد دیرین
 یاوا نه‌خه‌لوت پابوس شیرین
 نه‌ده‌ب به‌و نه‌ده‌ب فه‌رهاد غه‌مناک
 سه‌نای شیرین دا سوچوود به‌رد وه‌خاک
 په‌پابه‌ی پوشا شوخ دیده‌مه‌ست
 مدرا نه‌جای ویش ده‌ست وه‌بان ده‌ست
 شیرین وه‌چه‌ند ناز وه‌یاد فه‌رهاد
 سه‌رتاپای بالاش چون سه‌رو نازاد
 عه‌یی نه‌عه‌نش ناما وه‌بنياد
 شیرین بی شه‌پدای شیرینی فه‌رهاد

یگش کورد نه جام جهمین زهردهش
 سوراحی گوردن مینای بی گهردهش
 مورگان مهودای خار خهدهنگش
 دیمه موشک ... سینهنگش
 نو له بان له عمل لاهی گول رهنگش
 دندنان صهدهف ریزه میرواریش (!)
 نمویهژن و بالای که یانی که ممر
 چون توول ساوا نمام نهو بهر
 به بال و باهو و عقل و که مالش
 نازکی بهدن پنجهی شمشالش
 نه دیدی غمگین دین دلدارش
 مریزان ریزه شه که گوفتارش
 دیا جه مینش زایف و زهردهن
 دهر ووش دهر دین نالودهی دهردهن
 شیرین وه تاقی عیای بی و نهش
 زاناش نهو جهمین دهردی هه نهش
 پینکیا وه تیر خار خهدهنگش
 سووچیا وه حال زه لیلی رهنگش
 واتش وه فرهاد: جه کوزت مهقامه؟
 نهصل و نهسهبت بواچه کامه
 شهزادهی شریف شهه ریارهنی؟
 یان گهای ویل گهرده هرهزه کارهنی؟
 دلداری دیرین خهط و خالهنی؟
 یا موحتاح وه زهر گنج و مالهنی؟
 دیوانهی دیرین دین یارهنی؟
 یا دهر ویش دهر روزگارنهنی؟
 یا نه دهرده عیشی سهنگه تهراشهنی؟
 یا فعهله و فرمان نان و ناشهنی؟
 تو نه راگی من جه فابهردنهنی
 چهند فرمان خاص پی من کهردهنی
 راست بواچه پیم هه والات ویت
 ههرچیت لازمه تا من بدوم پیت
 ههرچیت لازمه بواچه بهریم
 تا من بزانون هه والات ویم
 فرهاد شنهفتش جه شیرین خه بهر
 دهر ووش جوشا نه سرش دا وه سر
 دودش دیویا نه جهرگ ریشدا
 بهزهیش ناما وه حال ویشدا

جه داخ دهوران زووخاو زامان
 ریزنا ریزهی نه سرش وه دامان
 واتش: فیدات بام شیرین نهرمه!
 ناهر دای و نه م چون خار خهرمه
 ههرکس ناراکیل گنج شاریوهن
 غهریب و غمگین دهرده داریوهن
 کهسی چ زانو شا بو یا گهدا؟
 چ خهرفی دارو سهنگه بی صهدا؟!
 غهریب و غمگین بی نام و نیشان
 کهس نهحوال نهرس، بی نام و نیشان
 ههرکس غوربهت کیش گنج شاریوهن
 نه شار ویشدا شهه ریاریوهن
 غهریب نه گهر چی خارو خهسی بو
 قهدرش بگریه بهلکم کهسی بو
 مکهی ته کلیم پهری گنج و مال
 گهردهنم فیدای سهرو سوسه خال!
 نهن وه لازم ... ی زیب و فهر
 نهذر تویم نهردهن سهول سفیده تهر
 نه ضرورور [گنج] نه گهای شارم
 نه موحتاح وه مال، نه کاسب کارم
 نه گهای شاران، نه ههرزه کارم
 دیوانهی دیرین خهبال یارم
 نه دهر ویش دهر، نه سهنگه تهراشم
 نه ضرورور وه زهر و نان و ناشم
 دیوانهی دیرین دین دلدارم
 نهصلم بهرسی من شهه ریارم
 کهردم تهرک گنج شاهمی و تهرخت و تاج
 پی دین دلبر مگیلوم موحتاح
 پی تو ویل نه تهرخت، بیزار نه شاهمی
 پوشام لوزنگه و پوست پارچهی گهای
 رستهی عهبدالان، ریدای روهبانی
 پی تو شیم نه رای شیخ صهنمانی
 پی تو دهر ویشم گهای نان و ناش
 وه داخ تووه بیم وه سهنگه تهراش
 پی تو بیدی گیل ههر تونواو توونم
 پی تو شهیدای شیت قهیس مهنونم
 ههردهم میکی جهرگم وه بهردال
 مکهی ته کلیم پهری گنج و مال

کهردم تهرک تهرخت تاج شاهمی ویم
 نامانم وهی زید تا مال بدهی پیم؟
 نهسهبم بهرسی، نیمان و دینم:
 فهرزهنده فهغفور خاقان چینم
 پی تو غوربهت کیش گنج شارانم
 پی تو غوربهت کیش دین یارانم
 نهر واجی درون شاپور شهه هادهت
 نه گهر درو بو فرهاد خه جهالهت
 نهن لازم زهر و گنج و مال
 مهنظورم نیدن بویتون جه مال
 به واتم بهریت هه والات نه مام
 یختیار وه تو (باقی والسلام)
 * * *
 وه لفظ شیرین روو کهرده وه شاپور
 بهرسا لیش نهحوال فرهاد فهغفور
 واتش وه شاپور: بهرسون جه تو:
 به فرهاد واتش راسته یا درو؟
 شاپور! راست واجه، ناگاه جه حالی
 راست واجه، نهر تو نمک حه لالی!
 شاپور خیزیاو عهم دلو کهرت نه خاک
 نه سرش نه سردا وه دیمهی نمک
 راست ماجو فرهاد خهرفش یهقیه
 فهرزهنده فهغفور خاقان چینم
 من وه زیر خاص بابوی فرهادم
 نه دومای فرهاد [ولات] ...
 شهوی دیش نه خاو جه مال شیرین
 ویل بی نه ولات دهوران دیرین
 فهغفور من کیاست نهو پهیدا کهردهن
 عیلاجی وه حال دهرده نهو بهردن
 دنیا کهردم طهی نه شوین شهیدا
 نثار فرهاد نه کهردم پهیدا
 یاوام وهی بیساط به جو یار نهو
 کهرتم نه طهلیسم ... نهو
 نه وهنده جهفا نه رای ...
 پی خوسرهو نهوی پی فرهاد کهردم
 نهحوالش نیدن، حالش ههم نینن
 فهرزهنده نازار خاقان چینم
 نهحوالش نیدن ههرز کهردم وه تو

نیختیار وه تون نهی نهام نو
هم من همم فهراهه بهندهی قهزاتنه
تابیع وه تونیم ههرجی رهزاتنه
شیرین جه شاپور شنهفتش خه بهر
فوتهی زه نینقاب ههوادا جه سر
شهفاف شوعلهی حور پهری زاد
نیشان دا جهمین وه دین فهراهه
شوق جهمین دا نه پهردهی پیوار
چون ... شهفوق گریا ناشکار
چون خور نه خاوهه بهرناما وه تاو
ساروا سهرزهمین کهدش بوگولآو
چون ماهه مههتاب شوعلهی جههانگیر
یوشا سهریساط بوی عنبرو عبیر
جه شوق شوعلهش فهراهه فغفور
جه شوعلهی توروش بی وه کوهه (طور)
جه شوق جهلای جهمین دلجوش
سقی سهرنگون نه خاگ حموش
شیرین دی فهراهه بی هوش بی مههوش
هوریزا سهرش نیا نه بلوش
گرش نه ناغوش سهرش نه روهی خاگ
به دهست دهسمال جهمینش کهدر پاک
چهند میشک و مبخک [واردو!] نه روهوش
ئاوهدش وههوش نه خاو خاموش
لاونا خاطر خار خهمینش
پهیا پهی یوسا جام جهمینش
مالا وه دهسمال دیدهی نهینش
لاونا خاطر خهستهی حهزینش
بال جهم بهرداشت فهراهه دیرین
دیش سهرش وه بان باوهش شیرین
هوریزا دهردم یوسا دهست و پاش
روه مالا نه گهدر خهوش خاکپاش
سوجهی سووجود بهرد شاهانه نهسهب
دهست وه بان دهست مدرا به نهدهب
شیرین وات: فهراهه فغفور خاقان
مهگیره جه من تهقصیرو تاوان
خاطرخار مهوهه بینایی عهینم
نهاسام تونی لیلآو بو زهینم
وهش نامای وه خهیر دهوران کامت بو

ههزاری چون من فیدای نامت بو
سهرم وه سهرگهدر ریزهی رازت بو
گیان شیرینم پایه نذازت بو
گیان و مال فیدای لارو له نهجهت بو
شیرین وه قوریان قهدهم ره نهجهت بو
نهزنام ههوال چولگهدر سالان
بوخسه تهقصیر نهزان ههوالان
گوناباره نان نهزاتیم کهدرن
میو جه تهقصیر نهزان وپهردن
پهی کهچی دهولت فهراهه فغفور
بهدان بهدگو یاوان وه زهروور
واتشان: نهی شاه مهر نهمزانی
نیشانهو نیقبال دهولتت فاتی؟!
باتوری خاص تو چهنی سهنگ ناشی
سهنگ ناش دیرین نهفش نهققاشی
بیهن وه ههراز شیرین شهودیز
خهوقی نهدارو جه شاه پهرویز
کار باتوری تو بهندن سهرنه نهجام
نیختیار وه تون ...
خوسرهو ... مات و خهمین بی
پهری کار بهد دل ماتهمین بی
خوروشا وه خهشم جهرگش جویشا
نه بهرگ غهضهب خهفتان پویشا
ساتی نهی سهودا فکرش کهدروه
قلبی خهبالان دهروون کهدروه
سهر بهرد وه دهروون واتش: چون کهروم?
عیلاج دهوای دهردم چون بهرووم?
نهگهر مکوشش صهر سهنگینه
فهرزند نازار خاقان چینه
خاقان فهرزندهش وه من سپهردن
من وه جای توفید نیختیار کهدرن
ئامانهت فهرزنه نه رای دیانته
نه جای ئامانهت نهی خهپانته
نیمجار نه شاهان شهرمهسار میوم
بی بونیاد جه عهده بی نیختیار میوم(!)
میوم وه سهرزان واتهی خاص و عام
چاو رسوائیم مانو جه نهیام
واجان بهدنامیم وه زیب و وه زشت

خوسرهو پهی زهنی فهراهه دا وهکوشت!
پهری ههرزهی جه ههرزه کاری
خوسرهو فهراهه کوشت جه شهرمهساری
نام رسوایی من میو مهنشور
چیش بدم جهواب خاقان فغفور?
هیچ خاصتر نهی بکهترین کاری
فهردان دم پهیش کار دشواری
بهلکم وه رهنگی به مال و نهفسوون
وه بی گومانیهی کهروم سهرنگون
فهراهه نگون کم نه ههردهی کاوان
ههنی کس جه من نهگیرو تاوان
خهیلی بهی دهستور فکرو خهبال کهدر
عیلاج فهردان فهوت فهراهه کهدر
طلب کردن خسرو فهادرا
ومرج بستن او (۲۰)

قهزار گرت نه تهخت دهرد دل زیاد
بینای بهد نه سهر پهی قهتل فهراهه
فهردا چاوهشان داوی داوهران
فهراهه فغفور پهینم باوهران
تاریان وه تاو یاران خوسرهو
فهراهه ئاوهردن وه دهوان دهو
ئاوهردن فهراهه وه تهعجیل و تاو
... توندی وه جهستهی خراو
فهراهه بهک فکری بهرد نه خهپالش
بوسرهو مکهر و نهوعی وه حالش
ما وه نهزدیک دیا وه پهرویز!
ناش وه تاقی غهینم خووتریز
... رهنگش قهطرانه جه دهرد
... نوای قهتل ویش جه دل نههر کهدر
... تاقی زانا ههون گیانسهن
... صیم خونخوار پهی زهناشهن
... نه پابوس خوونی خهشم وهرد
... هاد کهدت نه خاگ سوجهی زیاد بهرد
... یا جه خاگ مدرا وه نهدهب
... س نهنای وهصف کهپانی نهسهب
... مهات و مهرگ
... ونههی بید جه دهرد (!)

۱- وه گوئنار خوسرهو غه‌ضه‌بناک
 ۲- نحو توندیی صدای سه‌منانک
 یتش وه فره‌اد: مزانی چونه
 حیلله چینی کوی (بیستون)ه‌ن
 ۳- نوستاد نه‌صل س‌نگ ته‌راشه‌نی
 همه س‌نگ ناشی کاو هم نه‌ققاشه‌نی
 س‌نوون فره‌اد ده‌ردین دیرین
 عشق وه عشق دیدار شیرین
 معنوم بی وه‌نم ده‌رده‌داره‌نی
 حه داخ شیرین بی قه‌راره‌نی
 متبش نیه فریم کس دینه
 سه‌ودای دل‌داری بیه تا بیه
 هر پوسه بیه به‌نای روزگار
 هرکس وه کس بیه گرفتار
 هرگاه بهی ده‌ستور گرفتاره‌نی
 جه عشق شیرین بی قه‌راره‌نی
 میو بیانی بسازوون پهریت
 ییوی وه کام دل‌نارام ویت
 مونسب نیه تو جه غم زیاد
 فره‌اد بهو شکوف شیرین که‌روم شاد
 بو‌نامن تو مهرجی بو‌مستم
 بی یق‌راره‌نان هر کام شک‌مستم
 بو‌مستم گره‌به عه‌دو پهمان
 هیچ کام جه و یق‌رار نه‌ویم پهمان
 من وه ش‌رت شیرین، تو جه گیان ویت
 به یق‌رار ویت هرچی میو پهریت
 نه‌ر کردی ته‌مام کار (بیستون)
 شیرین ده‌رم بیت وه بی چ‌ندو چوون
 نه‌گر نه‌کردی کارت وه نه‌نجام
 فره‌مانی فره‌مام نه‌کردی ته‌مام
 شه‌رط من یئده‌ن به‌ردم جه فره‌اد
 سه‌رت جو‌داکم وه‌تیغ فولاد
 به‌نی کار تو ییوه مه‌ضموون
 ناو به‌رناوه‌ری نه‌کوی بیستون
 ین جوش بیه‌ری، جوش به‌و ده‌ستان
 ناوش باوه‌ری وه طاق وستان
 جه‌ودما جه س‌نگه قه‌صری بسازی
 پرزیب و زینت بهی دل‌نوازی

به‌کیو وه ته‌خت نه‌پای بیستون
 خاص‌تر جه نه‌یوان قه‌صر (چل ستون)
 ستونش جه س‌نگه [سه‌یوان که‌مه‌را!] بو
 خاص‌تر جه نه‌یوان قه‌صر قه‌یصر بو
 شو‌ع‌له‌ش جه ته‌لا، طوره‌ش جه دور بو
 [جه‌زول!] زه‌رته‌فشان س‌نگه مه‌رمه‌ر بو
 نه‌ققش چون نوکته‌ی دور یمین (!) بو
 بالاته‌ر جه قه‌صر خاقان چین بو
 ناقش جه تاویر یاس نه‌بله‌ق بو
 نه‌یوانش که‌یوان س‌نگه مه‌رمه‌ر بو (!)
 ته‌رحش ته‌لاکیش نه‌ققش نه‌ققاش بو
 پاسار پاهش تاویر تاش بو
 زیناش ... ی نه‌حمه‌ر بو
 ده‌ریاچه ... وهر بو
 ... چ‌راخان چون شوق شه‌م بو
 ناوش چون حیات ناو زه‌رمه‌م بو
 نه‌ظه‌رگای نه‌ظ‌ظار رای راگو‌زاران
 سه‌یرانگه‌ی سه‌یران راگه‌ی زوواران
 بهی یادگاری بمانو جه یام
 مه‌نشور بو ته‌مام نه‌لای خاص و عام
 ناکی بزنان یران نانی
 بویتان بنیاد ده‌ور که‌یانی
 بزنان نه‌حوال ده‌رد دل‌داری
 عشق عاشقی عیشه‌و گوزاری
 جه دوون ده‌وران نه‌ی گشته کاران
 ویره‌دن جه عام چون بادو باران
 نه‌خوسره‌و مه‌نده‌ن، نه‌شاپوور وه شاد
 نه‌شوق شیرین، نه‌فام فره‌اد
 نه‌شاهان مه‌نده‌ن، نه‌شه‌ریاران
 ئسه‌ نیشانه‌ن بهی روزگاران
 * * *
 یئده‌ن ره‌زای من، چیشه‌ن ره‌زای تو؟
 هابه‌ستم گره‌و، هرچی میو بو
 ها واتم وه تو حال ویم ته‌مام
 [سه‌لا!] تو چیشه‌ن؟ (باقی والسلام)
 * * *
 فره‌اد چون شه‌فت نه‌خوسره‌و هه‌وال
 فه‌وت و مرگه‌ ویش ناوه‌رد نه‌خه‌یال

وه تاکی زانا هوونین به‌رگه‌شن
 خوسره‌و نه‌خه‌یال فه‌وت و مه‌رگه‌شن
 ده‌رد بی‌که‌سیش خیزی نه‌سه‌ر
 ده‌رد غه‌ریبیش جوشیا جه سه‌ر
 به‌نه‌شک و نه‌ندوه‌ه، به‌ناوو نه‌سریز
 به‌سوزو شیوه‌ن، به‌زاری و گرین
 واتش وه خسه‌رو: مزانی چیشه‌ن؟
 سه‌ودای تو فه‌توای قه‌تل من پیشه‌ن
 مزانوون وه هه‌ین تو چیشه‌ت یاده‌ن
 بیانی تو نه‌قه‌صد قه‌تل فره‌اده‌ن
 ئیختیار وه تون رازیم وه مه‌رده‌ن
 من سه‌رم طوفه‌یل که‌یانی که‌رده‌ن
 به‌نی مزانوون بزورگه‌واری
 میو تو غه‌ریب مه‌نظور بدار
 من مه‌رد بی‌کس خه‌سته‌ی خار غم
 جایزش نیه‌ن وه بی‌کس ستم
 من ویتل و غه‌ریب سه‌ردیار تو
 غه‌ریب و غه‌مگین گوشه‌ی شار تو
 سه‌رگه‌شت و طوفه‌یل ناستان تو
 بی‌نه‌واو بی‌کس نه‌مه‌کان تو
 که‌ردم مه‌یل تو وه دایه‌و بابو
 ئیلتجای تومید ناوه‌ردم وه تو
 واتم تو واقیف زیاو زشتم بی
 توبیدو ئیم‌داد نه‌جای گشتم بی
 ناگاه جه نه‌حوال نیست و ...
 حال نه‌جای گشتم بی
 بابوم تو وه جای ئیعتیار که‌رده
 ین وه نه‌مانه‌ت وه تو سه‌رده
 سه‌وگه‌ند دا وه تو سه‌رحسابم بی
 ناگاه جه نه‌حوال خوردو خوابم بی
 واتش: تو بوی وه دل‌نه‌وازم
 ... بو بکیشی نازم
 نه‌ک تو چینی من جه‌خت کارت بو
 نه‌فسانه‌ی ... روزگارت بو
 جه‌واته‌ی به‌د ... نه‌غیار
 چینی من که‌ری سه‌ودای ستم‌مکار
 بدیم ده‌لالت وه حیلله‌بازی
 بنیادی به‌رباد پهریم بسازی

نهر تو بیات بو و مه کرو نه فسوون
 من و بی سه بید کهری سهرنگوون
 من غه ریب تو م خار خه جه لات
 ئیختیار و تون نیهن ده ستلات
 نهر بیات ئیدن به عزم غه زا
 فرمان دهر بکوش یم مه دهر سزا
 بفرما زه تیغ جه لاد خونریز
 سهرم جوداکه ن و نهر پهریز
 کی بو ده ستلات نه رووی روزگار
 نه فرمانی تو دم بدو نه کار؟
 وهرنه من جه ویم جه رگم حه زینه ن
 چ حه دمده و کار سهدای شیرینه ن؟!
 شیرین بانووی باش حهرم سهرای تون
 کسه چی حه دمدهش به نام نه بو ن؟!
 به لی من راسته ن سینگ تهر اشه نان
 جه نه قش نه ققاش بالاباشه نان
 بی پهرام جه کار هه رده و کاوو کو
 سهر پیچیم نیهن نه فرمان تو
 ههرچی فرمان دهی لازم بو پهریت
 ماوه روون و جا و نه یقبال ویت
 به لی یه ک حهرفی مواچوون په نته
 بی جا مواچوون بوینو و نه ته
 جه قه دیم بیهن نه ک روز نارو
 سهدای بی سوگه مند سوودی نه دارو
 نهر مروت فهراد ده لاله ت کهری
 میو جه نی من قه سم یاد کهری
 تا من جه خه وفت خاطر کهرم جه م
 به رگه ردم جه دل خه بالان و غم
 دمای سینگ تاشی کارم بو ته مام
 نه مرو فهرمانت بیو و نه انجام
 و حهرف نه غیار به دان به دگو
 جه نی من بیای به دکاریت نه بو
 فه توای قتل من و نه ناحق دهری
 تو و بی ناوان قه صد من کهری
 فهراد غه ریب مهرگش بوو مهنشور
 چیس مدهی جه واب خاقان فه غفور؟
 نه گهر بشته وان نام مهرده نم
 پهری تو جه فای بی سوود به رده نم

هه رزه می نه تی، دوورکه فه تی یاران
 بی کفن و بی دفن غه ریب شاران
 بیوون وه بریان و هه دهر دو زامته!
 مسوزان جه داغ تا روی قیامته
 بی رای میو پهری روزگاران
 بی شه رتی میو پهری شه هریاران
 ها واتم و تو دهرد ویم ته مام
 ئیختیار و تون (باقی والسلام)
 * * *
 خوسره وات فهراد و تو یانی چیس
 کی بو هه رگیلو جه ئیقرار ویش؟
 شه رت بو من فهراد خاطر شاد کهروم
 من و ره زای تو قه سم یاد کهروم
 تاتو جه م
 به رگه ری غم
 بم زور پهری روزگاران
 بی شه رتی نه بو پهری شه هریاران^(۲۱)
 گاوو گوسالان کله پوس وه پیشان
 نه هل (الختاس) نیلیس نه ندیشان
 ناوردم سه وگهوند به نایین ویم
 نهر بهد بینام بو بهد به یو نه ریم
 نهر سه ودام چه نته نه بو و نه ئیخلاص
 جه رگم پاره بو و تیغ نه لماس
 بشو مهنشورول بهر وه فرمان ویت
 کارت ته مام کهر شیرین بدهم پیت
 ها تو و سه وگه مند یاونای وه کام
 ره زا بیم وه شه رط (باقی والسلام)
 * * *
 فهراد شه قش وه شادی و شه لینگ
 سوچه بهرد وه شا، ده ست دا وه قوله ننگ
 نه نا دا وه دین خوسره ههم جه نو
 خیزا خاطر جمع روو نیا وه کو
 دیا نه قولله ی ساف سهر نه ندهر
 نه نه وچ نه بله ق خار پر خه طهر
 دیا نه پای هه رده ی بیستوون
 نیگاش کهرد وه کاو خه شم خوون
 وه بورج بارو طاق و نیم طاقش (!)
 کاو که هکشان سهر نه نا فاقش

دهردهم نه نهر کهرد نه جه رگه فهراد
 قه رجه ی جه رگه ویش ناوردش وه یاد
 زاناش خه طه رگای خار خوونش
 سایهش سهر نه انجام سهر نگوونش
 مه نزل و مه کان ماوای مه ونش
 فهرمانش فاعیل فه توای فه ونش
 مامه لهش مهنته، سه وداش بی سووده ن
 مایهش مه لاله ت هه ر داج و دووده ن
 فهراد فه غفور وه دیده ی نمین
 ناما وه جه واب چه نی بیستوون
 واتش: کاوو کو، سالار کیوان
 گونای من نیهن مه گهرم ناوان
 سه ودا ی نیش عه شق جه رگم شکاوان
 گیان وه (غه رغه رهی!) قه فهس کام یاون
 [خاری!] جه ناف ناوان بستانام
 هه نی نه مهنده ن تاب و نه وانام
 په روان پرداخ شو جه شین من
 باوه قوش بیزار شه ونالین من
 یه کار عه شقه ن دوودی دهرد دل
 فوغان و فهریاد بولبول پهری گول
 وهرنه من جه جه کو؟
 سه ودا ی من چیسه ن
 [نهر!] فهراد نه بو شه دای نه شه د بو
 [بیستوون!] جه کو؟ شه هر چین جه کو
 دایه دل نازار، فهرزه ند ره نجه رو
 بایو کفته نه کو، من کفتم نه کو
 ویلی ولانان زه ده ی زام نه و
 پایه ست بیم نه پای نه ونه مام نه و
 سه ودا ی شیرینم ناوه رده ن نه دل
 شه دای شکوفه م به تهر جه بلبل
 جه و بونه نام وه تاشان سینگ
 تو نگوون کهروم وه قه بضه ی قوله ننگ
 باوه روون جه بیخ غار موغاران
 نه ننگ ساکهروون چون سارای هاران
 کاوت ریزه کم سانت سهر نگوون
 گه رده ت بیشو نه گنج گه ردوون
 تاشته وه تو ز کم، بابت نه خه سار
 به خاکت خیزو گول زریوار

جاگهت بو وه بهجر کهشتی نه پیدا
 فازان بوئان ... تیدا
 بهنای من تیدن چه نیت بیستون
 سان سرکه شیت کهرووم سرنگوون
 کاو بیستون! ئامان صد ئامان
 مروتهن دهخیل دهستم وه دامان
 تو بیت وه نه نیس سارو ئیوارم
 عیلاج کهرو کار چار ناچارم
 تا کار کهردم بهیو وه نه نجام
 جه دین دلبر بیاووم وه کام
 بیستون شنهفت خهبر جه فهرهاد
 توف وه تم نهنگیز دوودش دا وه باد
 خرؤشا جه غم سان سرنگوون
 گهردهش گنجیا نه چه رخ گهردوون
 شین رهستاخیز، فوغان فریاد
 نالوو نرکناش جه داخ فهرهاد
 نه رووی بیستون ئاما صدایی
 جه گوش فهرهاد ئاما نیدایی
 واتش: ئهی کوکهن دوو ... مهنی
 نه بلهی بی کهمال خه یال خامه نی
 ئهر صد تیشه تاش نه کاوو کوئی
 ناخر سر نه نجام هر ره نجه روئی
 باوهری جه بیخ صد چون بیستور
 ... م نه ساش موی سرنگوون
 ئهر بدهی وه باد دوران دیرین
 جه کو میاوی وه وهصل شیرین؟!
 کهفتی نه طه لیم نه فسوون خوسره وه
 مهحاله ن ... نه
 مزانم ... نام سر مدهی وه باد
 بیستون میو وه هوونی فهرهاد
 وهرنه تو جه کو نهی سهودا جه کو؟
 خوسره شیرینش جه کو دا وه تو؟!
 ... دادهن بازی بههانه بارت
 به مهکرو نه فسوون بسازوون کارت
 شالا تو نامای - فهرهاد - وه پای من
 سان سرکه شیم صاف بیا جه بن
 بهو طهور دا جهواب فهرهاد دلریش
 شنهفتش وه گوش وهی نه حوال ویش

فهرهاد شنهفتش صدای سان سەنگ
 به سوزو زاری دهست برد وه قوله ننگ
 واتش: یار غار هر تونی یارم
 میو تو بهری چاری وه کارم
 نه نسیم تونی ره فیک رازم
 با بهی روزگار کاری بسازم
 کاری جه کوئی دوس کهریم دیاری
 بهمانو نه عام بهی یادگاری
 قوله ننگ چون شنهفت جه فهرهاد نه حوال
 گنیا جه رهنگ سیاه چون زووخال
 واتش وه فهرهاد: بی هوش کم فام
 جه وهصل شیرین چون یاوی وه کام؟
 بهرکه ره جه خاطر خه بالان خه
 جه کو بهرمشی جه دام خوسره وه؟
 مهبووش وه دولاب زهمانهی زه بوون
 به مهکرو نه فسوون کهرووت سرنگوون
 بهلی مزانوون من شکست نوم
 جه لادم خوونیز قهضای قهست نوم
 نه بهرو بیدی کاوو ههردو چول
 نیش سهودای من مشوت نه کاپول
 شوومی شیرین بو خوسره بدو دهنگ (!)
 نام بهدنامی مانو بهی قوله ننگ
 فهرهاد شنهفتش ههوال جه قوله ننگ
 سردا نه جهرگش چه ند خارو خه دهنگ
 کاویا جه کین فهرهاد کوکهن
 دهست بهردش پهری تیشه یه که صد دهن
 جوشاو خورؤشا شاناش نه قوله ننگ
 رهوان بی وه بهزم روو نیا وه سەنگ
 به تاوو توندی خیزا خهشم خوون
 ... ران تاش بیستون
 قوله ننگ صد مەن بهرد وه بان سر
 نام بهزدان ... نه کبهر
 ساراو سهماوات کهردن لاله گوون
 بیهن وه بهیضای بهند بیستون
 چون ماه مههتاب عهطر عه نبر بو
 نهفتش دا شاخ ههردو کاوو کو
 بیهن وه بازار چاخ چراخان
 شه فافش ... بهند نیلاخان

سوماش دا نه چین تاویران
 شوعلهش دا نه بهند بهرز باهیران
 یاودان وه تاشان وینهی تاش توور
 بیستون بیهن وه بهیضای بلوور
 فهرهاد دیا ویش کارش به کاری
 شیرین نه شینهن، شهودیز نه زاری
 زاناش به ریزه ریزه سخت سەنگ
 وارانش کهردن شهودیز بیهن لهنگه
 شناساش شیرین سهول خه رامان
 خیزاو خواهش وه دیدهن ئامان
 غه مگین و غه مناک خار خاطر ریش
 شین و زاریشهن شهودیز بیهن ریش
 دیش شهودیز شوخ مدران وه پاوه
 گرتن ریزه ران پا وه ههواوه
 گول بهستهن جه لاش خوون لاله ننگ
 تک تک متکیو نه ران سیوه ننگ
 دوودش مخیزو نه کاپول سر
 منالو وه زار چون گاوکه بوتهر
 فهرهاد دیش حالات یاران دلبر
 دوودش خیزیا نه کاپول سر
 فرجیا جه قین جه قه قه نس بهتر
 سینش نه دلدا ... نه ئهر
 وینهی پهروانان ریزا پهرو بال
 سفتهی سوزانش می وه کوئی زووخال
 تاویا جه تاو شرارهی شهره
 تاو گرت چون تنوور کوورهی گوزه کهر
 دهیری بی جه دهر دل بازار دهر
 پهیا بهی کیشا هه ناسان سرد
 نهواسا جه تاو ههوادا قوله ننگ
 شی نه حال و هوش، بی وه سان سەنگ
 فهرهاد فغفور خیزیا جه قین
 نه داخ شیرین کاویا جه کین
 نه سرش نه ئهر کهرد ... زووخ زمان
 دهست برد بهقی ویش دری تا دامان
 جهرگش جوشیا نه دهروون ریش
 گرنوا به زار نه بهدبختی ویش
 نه سرین دیدهش زووخاو زمان
 تک تک قهتره ی هوون نکیا وه دامان

... ری نسرش نه‌ردا
 زاری بانگ بهرز دست نه دم وهردا
 چهند سنگه سنگین داش وه قوله‌نگدا
 په‌نجهمی ویش وه [سنگه!] مدا وه سردا
 چهند ناسزای سخت ... ردا
 چهند خاك و خاشاك كردش وه سردا
 دوهوش جوشیا نه جهرگ شیرین
 چهند بهد وات وه کاو کوی یستون
 ... داد پیاد جه دست په‌ختم
 ستاره‌ی زه‌بوون به‌دبه‌ختی به‌ختم
 چونکه زه‌بوون به‌خت، سیاستارم
 بهد جه بهد به‌تەر مه‌یو نه بارم
 نر دوستی وه دل [بیونو ندم!]
 سوزو وه نار سفته‌ی [...]
 دست گیری به‌یو بگیرو دستم
 مکیشو مه‌ینت شووسی شکه‌ستم
 به واتش کوزکه‌ن یاوا وه دل‌بهر
 چون نه‌شنه‌ی حبیات خضر نه‌سکه‌ندهر
 به سوجه‌ی سوچود سنگه‌تاش دیرین
 بوسا دست و پای شه‌ودیزو شیرین
 رووش مالا نه گهرد ریزه‌ی خاکپاش
 به‌عوذر مه‌غروور بوسا دست و پاش (!)
 چون بولیول وه گول تاویا وه هم
 به عشق عیشوه‌ی په‌روانان شه
 فه‌هاد وه فه‌ریاد زگاری و ضرور
 واستش نه شیرین چهند عوذر مه‌غروور
 واتش: په‌تونی غه‌منخوار فه‌هاد؟
 په‌دین دوستت ناوهرده‌ن وه یاد؟
 فه‌هاد وه سرگرده‌د دیرنامانیت بو
 فیدای قه‌دم ره‌نج خه‌رامانیت بو
 سرم وه سرگرده‌د ریزه‌ی رازت بو
 گیان شیرینم پایه‌ندازت بو
 نه‌زانام تو بیت هه‌ی ناوات وه‌ستم
 په‌نجهم په‌راش بو، بریزو دستم
 لیلای بو دیدم، لال بو زوبانم
 نه‌تاشام سنگه‌گرامم
 خارخه‌طه‌ر بووم مه‌دهوش بووم بی‌هوش
 شوی شیرینم نه‌شنه‌فته‌ن وه گوش

[شوعای!] شوق تو ییکا نه کاوان
 روشن کرد تمام کاو کوساران
 بوی عطر و عه‌یر عه‌شقت چون عه‌یر (!)
 دا نه ده‌ماخم شمال شه‌بگیر
 لال لیلای بوون نه‌زانام تو بیت
 خورشید نه کاو کو بیت
 ... نه‌ل‌ب‌ت ماه نه کهل به‌رنامان
 یا عه‌کس نافتاب نامان نه دامان
 شوق شه‌فافت کهردن چرخان
 دا نه کاو کو به‌ند له‌بلاخان
 ... حورهن مه‌له‌ک نه په‌رواز
 یان قوغل قایی به‌هه‌شت به‌ن واز
 بوی عطر دا نه ده‌ماخم
 روشن بی ضمیر
 کرد خوروشام نه سر
 شانام قوله‌نگه وه که‌مهر
 نهو بو‌نه ناشام ناویران وه تار
 ناو تیشه بی خیزیا جه غار
 په‌ران پرشنگه، پرووشان سه‌نگه
 ریزان ریزه‌ش شه‌ودیز کهردن له‌نگه
 نهو سه‌به‌ب یارم خاطر‌نه‌نگه به‌ن
 شورو شینهن شه‌ودیز له‌نگه به‌ن
 دیدم نه‌ی سه‌ودا خاطر مه‌که‌ر نه‌نگه
 مه‌نیشه دلگیر یارت به‌ن له‌نگه
 شه‌ودیز مه‌جرووحه‌ن خو من زینده‌نان
 که‌مه‌به‌سته‌ی کار که‌مته‌ر به‌نده‌نان
 صد سه‌نگه و شه‌ودیز کاو کو تمام
 نه په‌ره‌کاهی که‌مته‌ره‌ن جه لام
 منته مکیشوون به‌ دیده‌و به‌ گیان
 به شه‌ودیزه‌وه مشانوت وه شان
 وه‌رنه نیمه‌شه‌و شوق شه‌فه‌ق به‌ن
 تو میانون و قه‌صر شیرین
 مه‌رووت وه قه‌صر شه‌وگار نه شه‌وبو
 کیشکی خاموش، خوسره‌و نه خه‌و بو^(۲۲)

سه‌رچاوه و په‌راویزه‌کان:

(۱) محمدی مه‌لا کریم، شیرین و خوسره‌و،
 داشراوی خانای قویادی،

- عكردنه وهو فرهنگه ننگ بۆرینکخستن و پیشه کی بۆ نووسینی محمدی مهلا نیریه . چاپخانهی کۆری زانیاری کورد، بهغدا، ۱۹۷۵.

۱۰ - ماموستا حوزنی له پسر له (۱۳) ژماره ی دهنگی گیتی تازه دا تم - سنه ی بلا و کردوه تهوه، من له نهلقه ی سی یه مهوه دیومه، تم نهلقه له زماره: (۱) ی بهرگی (۲۶) ی سالی سی یه م. (۱۹۴۵) هوه دهست عه دکات.

۱۱ - شیرین و فهراهاد به کوردی، ۱ - نشره ی دهنگی گیتی تازه، ۱۹۴۶، چاپخانه ی معارف - بهغدا.

۱۲ - پروانه: نشره ی دهنگی گیتی تازه ل: ۱۹.

۱۳ - که ده لئی: (ههرسی ها...) رهنگه هه له بیت، یان بهیتی که وتیی؛ چونکه هه ر باسی بازی به ندو گواره کراوه.

۱۴ - پروانه: دهنگی گیتی تازه، ژماره: ۳، بهرگی: ۵، سالی ۱۹۴۵ - ۲۶.

۱۵ - پروانه: نشره ی دهنگی گیتی تازه، ل: ۲۲.

۱۶ - پروانه: مشاهیر کرد ل: ۲۲۹.

۱۷ - پروانه: نشره ی دهنگی گیتی تازه، ل: ۸.

۱۸ - پروانه: شیرین و خوسره، ل: ۶.

۱۹ - به تایهتی نهگه ر بزانی که له دهسخته ی کۆندا بۆ (جیم) به زۆری

خلاصة البحث

کم شاعرا کردیا ألفوا قصة (شیرین و خسرو)؟

محمد علی القره داغی

باللهجة الكورانية وهم:

۱ - خانای قوبادی، الذي نشرته قصته من قبل المجمع العلمي الكردي سنة (۱۹۷۵).

۲ - ملا ولدخان الذي لم يتيسر لمؤلفه - الى الآن - أن ينشر.

۳ - مؤلف النص الذي نشرته خلال بحثي هذا، إلا أن النص ناقص، ومؤلفه مجهول.

كما أن شعراء آخرين، حولوا هذه القصة الى اللهجة السورانية منهم:

۱ - علي كمال باير آغا، وقد طبع مؤلفه مرتين، مرة تحت اسم (شیرین و فهراهاد) سنة (۱۹۵۶م)، ومرة تحت عنوان (شیرین و خسرو) سنة (۱۹۵۷م).

۲ - حبيب علي میراني، ورجل آخر لم يشأ المرحوم گيو موکريانی و حبيب علي میراني أن يرف.

منذ بزوغ فجر الاسلام ظهرت قصة مثيرة في مضمونها وأحداثها ونتائجها، وتناول هذه القصة عدد من الشعراء. ومن بين من تناولها شعراء أكراد. وقد نشرت إحدى هذه القصص، أو أحد هذه المؤلفات من قبل المجمع العلمي الكردي. وعثرت عن طريق أحد الاخوة على نص غير منشور لأحد الشعراء الأكراد تناول فيه هذه القصة. فبحث عن مؤلفه، ونسخ أخرى له بيد أنني - الى الآن - لم أظفر بشيء. إلا أنني وصلت الى نتيجة أخرى، وهي: أن عدداً غير معروف من الشعراء الكرد جربوا أقلامهم وأدلوها بدلوهم في هذا الميدان، لكن لم أجد من حاول معرفتهم وعددهم.

فسألت السؤال الذي بدأت به بحثي هذا، وحاولت الاجابة عنه جهد استطاعتي.

فوصلت الى أن ثلاثة - على الأقل - من الشعراء الأكراد نظموا هذه القصة